

บทที่ 2

วิวัฒนาการแนวคิด และ หลักการ ความหมาย ของ ลักษณะ ตัวแทน และ นายหน้าประกันวินาศภัยและข้อตกลงการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การที่เราจะศึกษาในเรื่องผลกระทบต่อธุรกิจประกันวินาศภัยเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC) ศึกษากรณีตัวแทนและนายหน้าประกันวินาศภัย จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงวิวัฒนาการของตัวแทน นายหน้าประกันวินาศภัย ว่าได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยตั้งแต่เมื่อใด และศึกษาถึงแนวคิดและหลักการในความรับผิดชอบของตัวการต่อตัวแทน ความหมาย ของคำว่า ตัวแทน นายหน้า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และความหมายตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยพ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 รวมถึงประวัติความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)รวมทั้งข้อตกลงในเรื่องการเปิดเสรีการค้าบริการ หรือพันธกรณีที่ประเทศไทยอาจจะต้องปฏิบัติตามในอนาคต

2.1 วิวัฒนาการตัวแทน และนายหน้าประกันวินาศภัย

นายหน้านั้นได้มีวิวัฒนาการมาจากสัญญาตัวแทนอันมีต้นกำเนิดเริ่มแรกมาจากกฎหมายโรมัน ซึ่งมีทั้งการสอดเข้าไปทำแทน ดังเช่นกรณีจัดการงานนอกตั้ง (Negotiorumgestio) ทำแทนเพราะมีความเกี่ยวข้องกัน เช่น บ่าวทำแทนนาย บุตรหลานทำแทนผู้บุพการี หรือ พระในอาวาสเดียวกันจัดหาสิ่งจำเป็นมาใช้สอยร่วมกันซึ่งมีอยู่เป็นอันมาก จนในสมัยพระเจ้าจัสติเนียนได้จัดสัญญาตัวแทนไว้ในจำพวกสัญญาสมยอม (Consensual Contract) คือยอมให้ตัวแทนทำโดยปริยาย และที่มอบหมายสั่งการเป็นกิจจะลักษณะก็มีเรียก Mandatumซึ่งแปลว่า จับมัดใส่มือ (To put into hand) ผู้ใช้เรียกว่า Mandatorส่วนผู้ถูกใช้เรียกว่า Mandatariusแม้จะมีการยอมรับให้มีการมอบอำนาจแต่การมอบอำนาจในระบะนั้นเป็นการมอบอำนาจแบบเด็ดขาด(MandatumContractum) คือเป็นลักษณะสัญญามอบอำนาจชนิดที่ตัวการมอบอำนาจให้แก่ตัวแทนไปทำกิจการใดตามที่มอบหมายโดยเด็ดขาด เมื่อให้อำนาจเด็ดขาด ตัวแทนจึงมีอำนาจกระทำการใดๆ ตามที่ตัวการมอบหมายได้ แต่หากตัวแทนกระทำการอย่างใดๆ และก่อให้เกิดความเสียหาย ตัวการไม่ต้องรับผิดชอบแต่ตัวแทนรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว ต่อมาได้มีการยอมรับกฎหมายใหม่ โดยยอมรับให้มีการมอบอำนาจอย่างไม่เด็ดขาด คือ ถ้าตัวแทนทำการใดภายในของอำนาจหรือตามที่ตัวการมอบหมายต้องถือว่า

เป็นการกระทำของตัวเอง ฉะนั้นหากมีความเสียหายอย่างใด ๆ ตัวการจึงต้องรับผิดชอบ แต่การยอมรับเช่นนี้เป็นที่ยอมรับในสัญญาตัวแทนบางประเภทเท่านั้น เช่น ยอมรับเฉพาะในกรณีที่มีการฟ้องคดีแทนตัวการ

ต่อมาชาว Anglo Saxon ได้นำเอาแนวความคิดเรื่องกฎหมายตัวแทนของโรมันมาใช้ในกฎหมายอังกฤษ และกฎหมายอังกฤษนั้นยอมรับให้มีตัวแทนได้ไม่เฉพาะแต่เรื่องการฟ้องร้องคดีเท่านั้น แต่ยอมรับให้นำมาใช้ได้กับสัญญาเกือบทุกประเภท เช่น สัญญาซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้จ้างงานจำนำ เป็นต้น ยกเว้นสัญญาบางประเภทเท่านั้นที่ไม่อาจตั้งตัวแทนได้ เช่น เรื่องที่ตัวการต้องทำเองเป็นการเฉพาะตัวเช่นการแต่งงาน การเลือกตั้ง การเกณฑ์ทหาร เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยนั้นมิได้มีตัวแทนมาแต่โบราณกาล ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ดังปรากฏความในประวัติศาสตร์ตอนหนึ่งว่า สมัยพระบาทสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยามีตำแหน่งพระศรีพิพัฒน์ทำหน้าที่เป็นตัวแทนการซื้อขายของพระคลังสินค้า ตัวแทนไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว เช่นเดียวกับสมัยนี้ ดังความตอนหนึ่งในกฎหมายเก่า ลักษณะหนึ่งว่า บุตรภู่นี้ใส่ชื่อบิดามารดาเป็นผู้กู้ในสัญญาที่ดี ภริยากู่นี้ใส่ชื่อสามีเป็นผู้กู้ที่ดี ให้บิดามารดาหรือสามีแล้วแต่กรณีผู้มีชื่อในสัญญานั้นรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ต่อเมื่อเจ้าหนี้ได้บอกกล่าวให้บิดามารดาหรือสามีทราบแล้ว

ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเองก็ได้ปรากฏลักษณะของสัญญาตัวแทนในกฎหมายตราสามดวง ในพระอัยการเบ็ดเสร็จบทที่ 111 กล่าวถึงกรณีที่บุคคลหนึ่งวานอีกบุคคลหนึ่งซื้อสินค้าให้แก่ตนและบัญญัติว่า ถ้าผู้ซื้อไม่รับชำระราคาสินค้านั้น ศาลจะไต่ยกเอาตัวผู้วานให้ซื้อมา ถ้าผู้วานปฏิเสธไม่ยอมรับชำระราคาสินค้านั้น จะถูกปรับไหมเป็นทวีคูณให้ผู้ขายรับทุนไปเหลือนั้นเป็นสินไหมกึ่ง พินัยกึ่ง

ประเทศไทยได้ใช้กฎหมายตราสามดวงมาจนถึงต้นรัชกาลที่ 5 จึงได้มีการตรวจชำระใหม่ และได้มีและได้มีการนำเอาสัญญาใหม่มาใช้หลายชนิดซึ่งสัญญาใหม่นี้ส่วนใหญ่นำมาจากกฎหมายอังกฤษ เพราะในสมัยนั้นมีการทำการค้าระหว่างสยามกับอังกฤษ และนักนิติศาสตร์โดยมากได้ไปศึกษากฎหมายในประเทศอังกฤษ ดังนั้นอาจารย์และผู้สอนกฎหมายในสมัยนั้นจึงได้ความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 คำว่า “ตัวแทน” หมายความว่า บุคคลผู้มีอำนาจทำการแทนบุคคลอื่นหรือ ชื่อสัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่า ตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ตัวการ และตัวแทนตกลงจะทำการนั้น¹

เริ่มนำสัญญาตัวแทน หรือสัญญาเอเจนต์ (Agency) เข้ามาสอน นอกจากสัญญาตัวแทน

¹พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถานพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานออนไลน์ (ออนไลน์) เข้าถึงได้
จ 1 ก :[http://dictionary.sanook.com/search/%E0%B8%95%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B9%81%E0%B8%97%E0%B8%99\(2014,Jul16\)](http://dictionary.sanook.com/search/%E0%B8%95%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B9%81%E0%B8%97%E0%B8%99(2014,Jul16))

แล้วยังได้มีการนำเอาสัญญาหน้าและทรัสต์เข้ามาใช้อีก และศาลได้ยอมรับบังคับบัญชาโดยถือเอาตามตำราและคำสอน ดังปรากฏอยู่ในคำพิพากษาฎีกาที่ 306/2465 เป็นหลักฐานอยู่จนบัดนี้ เพราะฉะนั้น แนววินิจฉัยของศาลสูงก่อน พ.ศ. 2476 จึงใช้เทียบเคียงในการตีความกฎหมายตัวแทนเวลานี้ได้ หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในปี พ.ศ. 2467 จึงได้มีการบัญญัติบทบัญญัติว่าด้วยนายหน้าไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 16 ว่าด้วยนายหน้า และบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน²

2.2 แนวคิดของตัวแทน และ นายหน้า

ความซับซ้อนของธุรกิจและการค้าระหว่างประเทศ ทำให้บุคคลหนึ่งไม่สามารถเข้าจัดการทุกสิ่งอย่างด้วยตนเอง หรือแม้แต่ธุรกิจเล็ก เช่น ร้านขายของ อาจดูแลได้ไม่ทั่วถึง เจ้าของร้านอาจต้องหาผู้ช่วยเข้ามาทำหน้าที่ในการขายสินค้า หรือให้ความสะดวกแก่ลูกค้าแทนเจ้าของร้าน ซึ่งในภาพรวมของระบบเศรษฐกิจพบว่าหลักกฎหมายตัวแทนมีส่วนช่วยในการดำเนินธุรกิจให้เกิดความสะดวก และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จาก บริษัท ห้างร้านหรือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก็มีการแสดงเจตนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นๆก็จะแสดงผ่านผู้แทนได้แก่ กรรมการ หรือ ผู้จัดการของนิติบุคคลนั้น

กฎหมายตัวแทนเป็นการที่เข้าทำสัญญากับบุคคลอื่นในนามของตัวการเป็นการก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ระหว่างตัวการและบุคคลนั้นๆในขณะที่ตัวแทนเองจะไม่เกิดสิทธิหน้าที่ใดๆ และหลุดพ้นความรับผิดชอบจากสัญญานั้น เว้นแต่ตัวการไม่เปิดเผยชื่อ ตัวแทนจึงเข้ายกเว้น โดยให้บุคคลที่ไม่ใช่คู่สัญญาเข้ามามีสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาได้

นักกฎหมายได้ให้แนวคิดที่ว่าตัวแทนเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคล 2 คนที่เกิดจากความตกลงยินยอมของคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่ายเข้าทำการแทนกันแทนกัน โดยกิจการที่แทนกันเพื่อให้เกิดผลทางกฎหมาย จะเข้ามารองรับความสัมพันธ์ดังกล่าว ก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ ระหว่างคู่สัญญา³

ส่วนการเป็นนายหน้าคือการที่นายหน้าเข้าทำการชี้ช่อง เพื่อให้มีการทำสัญญาแทนที่ การเข้าทำสัญญากับบุคคลใดเป็นเพราะบุคคลนั้นไม่ทราบ หรือไม่สามรถติดต่อบุคคลอื่นใดให้ทำสัญญากับตนได้ นายหน้าจึงเปรียบเสมือนคนกลางที่ทำให้คนสองฝ่ายเข้าทำสัญญาระหว่างกัน

² ฉันทนา ธรรมกิตติ.(2552). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการตีความสัญญาหน้า*. นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, หน้า 5-7.

³ ฉันทานันต์ เหลือสุภาพรกุล.(2548). *ความรับผิดชอบของตัวการในการกระทำละเมิดของตัวแทน ศึกษากรณีการเกิดสัญญาตัวแทน*. หน้า 25-26

นายหน้าทำการช่วยเหลือผู้ที่ต้องการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สามารถทำตามที่ประสงค์ ส่วนใหญ่ทำเพื่อได้รับค่าบำเหน็จ เช่น นายหน้าอสังหาริมทรัพย์ นายหน้าจัดหางาน เป็นต้น⁴ ดังนั้น นายหน้าจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการซื้อขายทรัพย์สินบางประเภท เนื่องจากนายหน้าจะมีความกว้างขวาง สามารถดำเนินการติดต่อกับบุคคลที่ประสงค์จะขายสินค้านั้นๆ อยู่และนายหน้า มักจะเข้าไปทำการติดต่อกับผู้ขายหลายราย เพื่อให้ได้ราคาที่ดีที่สุดในการซื้อขายสินค้านั้นๆ หากนายหน้าหาได้ราคาต่ำเท่าใดนายหน้าก็อาจได้ค่าบำเหน็จที่เป็นส่วนต่างมากขึ้น

กฎหมายลักษณะตัวแทนและ นายหน้า จึงเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในบรรดากฎหมายต่างๆ ทางธุรกิจ ปัจจุบันเพราะตัวแทนจะเป็นบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการทำสัญญาหรือทำกิจการอื่นใด เพื่อให้ธุรกิจเป็นไปด้วยความสะดวก ตัวแทนจะเป็นบุคคลที่ทำให้เกิดความผูกพันระหว่างตัวการ และบุคคลภายนอก เช่น ผูกพันตามสัญญาซื้อขาย สัญญาจ้างทำของ เป็นต้น นอกจากนี้ กฎหมายในเรื่องตัวแทนยังถูกนำไปใช้ในเรื่องของนิติบุคคล เช่น บริษัทจำกัด ความสำคัญดังกล่าว ในความเป็นอยู่ของประชาชน และ โลกธุรกิจนั้นเห็นได้จากการที่มีแนวคำพิพากษา ของไทยเกี่ยวกับเรื่องตัวแทนเป็นอันมาก อันแสดงให้เห็นได้ว่ามีการฟ้องร้องขึ้นสู่ศาลไม่น้อย อีกทั้งแสดงให้เห็นว่ามีข้อพิพาทเกี่ยวเรื่องตัวแทนอยู่มากและสำหรับ กฎหมายในเรื่องตัวแทนของประเทศไทยปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยบัญญัติเรื่องตัวแทนและนายหน้ามาตั้งแต่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2472 และก็ยังคงใช้อยู่เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งตามปกติสัญญาตัวแทนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการ แสดงออก โดยการตกลงของตัวการและตัวแทนไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการก่อให้เกิดสัญญาตัวแทน โดยจุดประสงค์ของกฎหมายลักษณะตัวแทน นี้ต้องการให้การกระทำระหว่างตัวแทนและบุคคลที่สามมีผลผูกพันตัวการตามหลักของ Transmissible Contract แนวคิดและหลักกฎหมายละเมิดเรื่องความรับผิดเพื่อการกระทำของบุคคลอื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดเพื่อการละเมิดของบุคคลมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับงาน หรือมีหน้าที่ในการควบคุมดูแล หรือมีส่วนใน การทำผิดความรับผิดของตัวการจะเกิดขึ้นเมื่อตัวแทนกระทำละเมิดต่อบุคคลอื่นในขณะที่ทำการแทนตัวการภายในขอบเขตอำนาจที่ได้รับ แต่หากตัวแทนก่อความเสียหายทางละเมิดในที่ทำการเพื่อประโยชน์ของตนเองไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของตัวการ หรือทำการนอกเหนือจาก ที่ได้รับมอบอำนาจ โดยตัวการไม่เข้าไปให้สัตยาบันตัวการก็ไม่ต้องรับผิด ดังนั้นความรับผิดของตัวการในการกระทำละเมิดของตัวแทนนั้น นอกจากตัวแทนต้องทำภายในขอบเขตอำนาจในฐานะตัวแทนแล้ว ยังต้องทำเพื่อประโยชน์ของตัวการ หรือ

⁴ไพฑูริย์ เอกจริยกร. (2545). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยตัวแทน และ นายหน้า พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม .หน้า307-308.

ประโยชน์ของทั้งตัวการและตัวแทน หาก ตัวการ ไม่ได้ประโยชน์จากการนั้นเลย ตัวการก็ไม่ต้องรับผิดชอบรับผิดของตัวการเป็นความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) คือความรับผิดที่ไม่ ต้องคำนึงว่า ผู้ต้องรับผิดจงใจ หรือประมาทหรือไม่ แต่ต้องมีการกระทำละเมิดของบุคคลนั้น ตัวการไม่สามารถ นำสืบโต้แย้งเพื่อให้หลุดพ้นจากข้อสันนิษฐานความรับผิดตามกฎหมายได้แต่ตัวการสามารถใช้ สิทธิไล่เบี้ยค่าเสียหายที่ตนต้องชำระแก่บุคคลภายนอกจากตัวแทนผู้ก่อเหตุละเมิดได้⁵

ในปัจจุบันธุรกิจประกันวินาศภัยได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทำให้อาชีพ ตัวแทน และ นายหน้าประกันวินาศภัยมีคนสนใจเข้ามาประกอบอาชีพเป็นจำนวนมาก และ ส่วนใหญ่การขาย ประกันวินาศภัย เช่นการประกันอัคคีภัย การประกันภัยรถยนต์ การประกันภัยตามพระราชบัญญัติ คຸ້ມครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ. 2535 การประกันอุบัติเหตุส่วนมากการขายประกันภัยเหล่านี้ จะขายผ่านตัวแทน นายหน้า เกือบทั้งสิ้น จึงทำให้ตัวแทน นายหน้าเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในธุรกิจ และเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับประชาชน ดูแลทั้งในการขายประกัน ให้กับลูกค้าจนกระทั่งถึงการบริการ ติดตาม และช่วยเหลือในการเจรจา ค่าสินไหมทดแทนนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ภาคธุรกิจ ประกันภัยของประเทศมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศ รวมทั้งให้มีบทบาท และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาตลาดทุนของประเทศให้มากขึ้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับ และส่งเสริมการประกอบ ธุรกิจประกันภัย (คปภ.) จึงจัดทำ แผนพัฒนาการประกันภัยเพื่อเป็นแผนด้านการประกันภัยแห่งชาติ ที่เป็นกรอบทิศทางที่ชัดเจน ที่จะช่วยกันผลักดันอย่างเป็นระบบ มีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพการจัดทำแผนพัฒนาการ ประกันภัยจึงเป็นความพยายามที่จะกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคปภ.และภาค ธุรกิจประกันภัย ผู้ซึ่งมีบทบาทหลักในการดำเนินงานให้มียุทธศาสตร์และแนวทางในการปรับ พุทธิกรรมทั้งระบบบริหารงาน การพัฒนา บุคลากรและกลไกต่างๆ จะได้มีการกำหนดแนวทาง และมาตรการสำหรับนโยบายในการเปิดเสรีของอุตสาหกรรมประกันภัยไทยเพื่อเตรียมความพร้อม ให้กับธุรกิจ ประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกำกับ และส่งเสริมการประกอบ ธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้กำหนดแนวทาง เช่น

1.แผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2549 - 2554) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์หลัก ในข้อ 3.3 พัฒนาคุณภาพคนกลางประกันภัย โดยส่งเสริม มาตรฐานความรู้ ประสบการณ์ จรรยาบรรณ ของตัวแทนและนายหน้า ประกันภัยอย่างต่อเนื่อง

⁵ รุ่งอรุณ พูลจันทร์ .(2551).ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิตพ.ศ.2535:ศึกษาเฉพาะกรณีการกำกับดูแลตัวแทน ประกันชีวิต และนายหน้าประกันชีวิต. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

⁶ แผนพัฒนารุทธิกรรมการประกันภัย.สำนักงานคณะกรรมการกำกับ และส่งเสริมการประกอบ ธุรกิจประกันภัย (ออนไลน์). เข้าถึง ได้ จาก :<http://www.oic.or.th/th/about/masterplan.php>(2014 ,Jul16.)

เป็นระบบ กำหนดให้ต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด ทั้งในขั้นตอนการขอรับใบอนุญาต และการต่อใบอนุญาตในปีต่อไป เพิ่มความมั่นคงแข็งแรงทางการเงินยกระดับขีดความสามารถ คุณภาพและมาตรฐานในการดำเนินการของนายหน้านิติบุคคล

2.แผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2553 - 2557) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาธุรกิจประกันภัยร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้านการประกันภัยในข้อ 10.2 คนกลางประกันภัยมีการกำหนดและวางแผน ไว้ในเรื่องคนกลางประกันภัย ร้อยละ 20 ของคนกลางประกันภัยที่มีคุณสมบัติตามกำหนดสามารถพัฒนาเป็นที่ปรึกษาด้านการประกันภัย (Insurance Advisor)⁷

นอกจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับ และส่งเสริมการประกอบ ธุรกิจประกันภัย (คปภ.) นี้ยังมีนโยบายคุณภาพที่ถือเป็นกรอบในการกำหนดและทบทวนวัตถุประสงค์คุณภาพให้เกิดความชัดเจนและเหมาะสมตลอดเวลาสำนักงานคณะกรรมการกำกับ และส่งเสริมการประกอบ ธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ตระหนักถึงความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการขององค์กรที่ดี (good corporate governance) และการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชนตามสัญญาประกันภัยโดยมุ่งเน้นการกำกับดูแล และส่งเสริมพัฒนาธุรกิจประกันภัยให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส น่าเชื่อถือและคุ้มครองประชาชนให้ได้รับสิทธิประโยชน์จากการประกันภัยอย่างครบถ้วนและเน้นการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่นที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นผู้รับบริการ การออกใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต ตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันชีวิต และนายหน้าประกันวินาศภัย รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการอย่างต่อเนื่องนโยบายคุณภาพถือเป็นกรอบในการกำหนดและทบทวนวัตถุประสงค์คุณภาพให้เกิดความชัดเจนและเหมาะสมตลอดเวลา⁸

2.3 หลักในการกำกับดูแลตัวแทน นายหน้าประกันวินาศภัย

ธุรกิจประกันภัยจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการยึดหลักความมั่นคงทางการเงินเป็นสำคัญ เพื่อส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ระบบการกำกับดูแลธุรกิจที่ดีจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวทันกับการพัฒนาของภาคธุรกิจ กรอบการดูแล จำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างมากกับกลุ่มธุรกิจทางการเงิน (financial conglomerates and groups) และ แนวโน้มประกันภัยที่หลอมซ้อนกัน ที่นับวันภาคประกันภัยจะทวีความสำคัญต่อเสถียรภาพการเงินมากขึ้น

⁷ข่าวเศรษฐกิจ มติคณะรัฐมนตรี (2553)(ออนไลน์). เข้าถึงได้ จาก :<http://www.ryt9.com/s/cabt/985323> (2014 ,Jul2)

⁸นโยบายคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการกำกับ และส่งเสริมการประกอบ ธุรกิจประกันภัย (คปภ.) (ออนไลน์) . เข้าถึงได้จาก :http://intranet.oic.or.th/iso_intra/content.html (2014 ,Jul2)

หน่วยงานที่กำกับดูแลธุรกิจประกันภัย ต้องให้ความสำคัญกับความเสี่ยงประเภทต่างๆ มากยิ่งขึ้น ต้องร่วมมือกันในการกำกับดูแล อย่างมีประสิทธิภาพ⁹ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงานคปภ.) โดยคณะกรรมการส่งเสริมระดับธรรมาภิบาลในธุรกิจประกันภัย จึงได้จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติในการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทประกันภัย เพื่อให้เป็นเครื่องมือของบริษัทประกันภัยในการพัฒนาระดับธรรมาภิบาลของตนเอง¹⁰

มาตรฐานสากลที่ว่าถูกกำหนดโดยสมาคมผู้ควบคุมธุรกิจประกันภัยนานาชาติ (International Association Insurance Supervisors : IAIS) ที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ได้มีการกำหนดมาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย (Insurance Core Principles : ICP) ซึ่งสมาชิก 190 แห่งใน 140 ประเทศต้องปฏิบัติตามมีทั้งหมด 7 หมวด 28 มาตรฐานซึ่งในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยพ.ศ.2535แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีกฎหมายหลายข้อที่แก้ไขจากของเดิมเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานนี้ขณะที่ทางสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงานคปภ.)ได้กำหนด กฎ กติกาต่างๆ ในการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยตามมาตรฐาน IAIS ภายใต้มาตรฐาน IAIS หมวด 1 ว่าด้วยเรื่องเงื่อนไขสำหรับความมีประสิทธิภาพของการกำกับและดูแลธุรกิจ หมวด 2 ระบบการกำกับดูแล โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลคือสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)ต้องมีอำนาจตามกฎหมายและมีความเป็นอิสระ มีความโปร่งใสและชัดเจนในการกำกับดูแล เช่นเปิดเผยข้อมูล หมวด3 เป็นเรื่องขององค์กรภายใต้การกำกับดูแลซึ่งนอกจากบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัยแล้วยังให้อำนาจสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)กำกับ และแทรกแซงกิจกรรมของบริษัทลูกและบริษัทร่วมธุรกิจของบริษัทประกันภัยนั้นๆ

นอกจากนี้ ยังให้อำนาจการบริหารและการถ่ายโอนธุรกิจกับสำนักงานคปภ. ที่สามารถเข้าแทรกแซงในการบริหารงานได้โดยใช้อำนาจของรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง เพื่อเข้าไปแก้มติหรือแทนที่มติของผู้ถือหุ้นได้ทันที ส่วนหมวด 4 การดำเนินการ ในการกำกับดูแล คปภ.ต้องวิเคราะห์สภาพการตลาดให้กับธุรกิจเพื่อชี้แนะให้ธุรกิจเดินไปในเส้นทางที่มีประสิทธิภาพและแก้ไขสถานการณ์ที่อาจจะร้ายแรงได้ทันทั่วทั้งที่ หมวด 5 กฎระเบียบต่างๆด้านการกำกับและการประกันภัย อาทิ การประเมินและจัดการความเสี่ยงกำหนดให้บริษัทประกันภัยทำแผนบริหารความเสี่ยงและส่งแผนกับทางคปภ.มีการประเมินความเสี่ยงด้านการลงทุนและหนี้สินมากขึ้นรวมถึงเงินสำรองที่ต้อง

⁹อรุณพล พิบูลพัฒน์พัฒนา *มาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

[http://www.thaigia.com/Elawlibrary/pdf/ICP.pdf\(2014,Jul16.\)](http://www.thaigia.com/Elawlibrary/pdf/ICP.pdf(2014,Jul16.))

¹⁰ธรรมาภิบาล แนวคิดและที่มา(ออนไลน์) . เข้าถึงได้จาก :[http://www.oic.or.th/th/gov/\(2014,Jul16.\)](http://www.oic.or.th/th/gov/(2014,Jul16.))

จัดไว้เพียงพอกับสินไหมทดแทนรวมถึงความพอเพียงของเงินทุนและความมั่นคงทางการเงินหมวด 6 ตลาดและผู้บริโภค เป็นจุดเปลี่ยนที่น่าสนใจอีกจุดหนึ่ง โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้มีการควบคุมคนกลางประกันภัยด้วยการขึ้นทะเบียนตัวแทนและนายหน้าจึงต้องมีการพัฒนาความรู้รองรับการขอและต่ออายุใบอนุญาตขณะที่บริษัทประกันภัยจะต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อความโปร่งใสมีการควบคุมการถือผลจากทั้งบริษัทตัวแทน และนายหน้าเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคหมวด 7 เรื่องการต่อต้านการฟอกเงินและการต่อต้านการให้เงินอุดหนุนต่อการก่อการร้าย หากมีการทำธุรกรรมชำระเบี้ยประกันภัยตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไปเช่นเดียวกับจ่ายสินไหมทดแทนวงเงินเท่ากันบริษัทประกันภัยต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง)¹¹

เงื่อนไขสำหรับความมีประสิทธิภาพของการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย(Conditions for effective insurance supervision) การกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยจะต้องมีแนวทางตาม กรอบนโยบาย สถาบันและกฎหมายสำหรับการกำกับดูแลภาคการเงิน โครงสร้างพื้นฐานของตลาดการเงินที่พัฒนาแล้วและมีประสิทธิภาพตลาดการเงินที่มีประสิทธิภาพ รัฐบาลจะต้องกำหนดและเปิดเผยนโยบายที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาความมีเสถียรภาพทางการเงินซึ่งรวมถึงการกำกับดูแลภาคการเงินที่ประกอบไปด้วยธุรกิจประกันภัยและธุรกิจการเงินด้านอื่นๆ กรอบกฎหมายและสถาบัน ที่ประกอบด้วยสถาบัน กฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆมีขึ้นสำหรับภาคการเงิน รวมถึงธุรกิจประกันภัย เพื่อให้เกิดความเป็นระบบโดยมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนและเปิดเผยสู่สาธารณะ

มาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยหมวด 6 ตลาด ผู้บริโภค ในข้อที่ 24.2 คนกลางประกันภัย หมายถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ insurance intermediation activities

1.กำหนดให้หน่วยงานที่กำกับดูแลควรกำหนดให้คนกลางประกันภัยต้องมีการขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจ (to be licensed or registered)

2.ต้องมีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอ ทั้งในด้านทั่วไป ด้านธุรกิจ และด้านวิชาชีพ พร้อมทั้งจะต้องมีความน่าเชื่อถือ (good reputation)

3.หากจำเป็น หน่วยที่กำกับดูแลอาจดำเนินการเข้าแก้ไข (corrective action) ซึ่งรวมถึงการใช้มาตรการแทรกแซงต่างๆ (sanctions) ทั้งโดยตรงหรือผ่านบริษัทประกันภัย และอาจยกเลิกใบอนุญาตประกอบธุรกิจของคนกลางประกันภัย(intermediary's license or registration) ตามความเหมาะสม

¹¹ *ประกันถึงยุคลำบากทำธุรกิจยาก* ที่มานสพ.สยามธุรกิจ (ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก:<http://www.tsi.co.th/tips.asp?tid=280> (2014,Jul16.)

4. หากเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลควรกำหนดให้คนกลางประกันภัยที่รับเงินจากลูกค้า ต้องมีการป้องกันอย่างเพียงพอ(sufficient safeguards) ในการดูแลรักษาเงินนั้น

5. หน่วยงานที่กำกับดูแลควรกำหนดให้คนกลางประกันภัยต้องให้ข้อมูลแก่ลูกค้าในส่วนที่เกี่ยวกับฐานะของตนโดยเฉพาะเรื่องการเป็นคนกลางประกันภัยอิสระ (independent) หรือ สังกัดบริษัทใดและเรื่องอำนาจในการเข้าทำสัญญาประกันภัยแทนบริษัทประกันภัย

6. หน่วยงานที่กำกับดูแล หรือหน่วยงานอื่น ควรต้องมีอำนาจในการดำเนินการกับ บุคคลหรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจคนกลางประกันภัยโดยไม่ได้รับใบอนุญาตฯ

นอกจากหลักการควบคุมดูแล ตัวแทน นายหน้าประกันวินาศภัย ตามพระราชบัญญัติ การประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ. 2551 ที่ได้มีข้อกำหนดในการออกใบอนุญาต ตัวแทน นายหน้าประกันวินาศภัย กำกับดูแลการทำงาน และวางกฎเกณฑ์ไว้ หากมีการประพฤติฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ตาม พระราชบัญญัตินี้ นายทะเบียนหรือคณะกรรมการ จะสั่งลงโทษ หรือ เพิกถอนใบอนุญาต แล้ว ยังมีมาตรการที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแล คนกลางประกันภัยที่เป็นไปตามมาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย¹² ได้แก่

1. ประกาศนายทะเบียน เรื่อง กำหนดแบบคำขอรับใบอนุญาต ใบอนุญาตและเอกสาร เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัย

2. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่องกำหนดหลักสูตรและวิธีการ การรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการประกันวินาศภัยสำหรับผู้ขอรับ และขอต่ออายุใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศและนายหน้าประกันวินาศภัยพ.ศ. 2551

3. ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเรื่องอัตรา ค่าจ้างหรือค่าบำเหน็จ สำหรับตัวแทนประกันวินาศภัยและนายหน้าประกันวินาศภัยพ.ศ.2551

4. ประกาศนายทะเบียนเรื่อง การสมัครสอบ การจัดสอบ การประกาศผลสอบและ ระเบียบการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันวินาศภัย พ.ศ.2551

5. ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเรื่องเกณฑ์ และเงื่อนไขการออกใบอนุญาตให้นิติบุคคลประเภทสถาบันการเงินเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย พ.ศ.2551

¹²สมาคมประกันวินาศภัยไทย ระบบสืบค้นกฎหมาย (ออนไลน์). เข้าถึงได้ จาก :<http://www.thaigia.com/objective.GIA.html> (2014 ,Jul16.)

6.ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไขการขออนุญาตการอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันวินาศภัยพ.ศ.2551

นอกจากการที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ได้กำหนด กฎ กติกาต่างๆ ในการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย กำหนดให้มีหน่วยงานที่กำกับดูแลคนกลางประกันภัยให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานการกำกับดูแลแล้ว ยังมีหน่วยงานโดยความร่วมมือของภาคเอกชน ซึ่งเป็นตัวแทนจากบริษัทประกันภัย หรือ จากตัวแทน และ นายหน้าประกันวินาศภัย เข้าร่วมมือกันเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ แต่ละหน่วยงานช่วยกันทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของตนเอง ภายใต้มาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ นอกเหนือจากหน่วยงานของรัฐ เป็นการกำกับดูแลตนเอง และลดค่าใช้จ่ายของรัฐ ประเภทขององค์กรที่กำกับดูแลตนเอง ได้แก่

1.องค์กรที่มีกฎหมายเฉพาะรองรับมักจะเป็นองค์กรที่เกี่ยวกับวิชาชีพที่มีการติดต่อกับประชาชนทั่วไป

2.องค์กรที่กำกับดูแลตนเองที่คนในวงการหรืออาชีพเดียวกันจัดตั้งขึ้น ประเภทนี้ไม่กฎหมายรองรับ แต่สมาชิกเป็นผู้เห็นชอบออกกฎระเบียบ ให้สมาชิกปฏิบัติ เช่น สมาคมนักบัญชี สมาคมประกันชีวิตไทย สมาคมตัวแทนประกันชีวิต สมาคม นายหน้าแห่งประเทศไทย ออกกฎระเบียบ ที่เหมาะสมพร้อมทั้งดูแลตนเอง มีระบบใกล้เคียง หรือออกอนุญาตใต้อาณัติการใช้กฎระเบียบของตนให้การสนับสนุน และ การกำกับดูแลกันดำเนินงานขององค์กรกำกับดูแลตนเอง¹³ ซึ่ง ได้แก่

1.สมาคมประกันวินาศภัยไทย (Thai General Insurance Association)เดิม คือสมาคมประกันวินาศภัย ได้มีบริษัทได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการประกันภัยอยู่แล้วหลายบริษัทโดยอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของพระราชบัญญัติควบคุมกิจการการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยและความผาสุกแห่งสาธารณชนพุทธศักราช 2471สมาคมเป็นศูนย์กลางความร่วมมือและตัวแทนของบริษัทสมาชิกในการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชนพัฒนาธุรกิจให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพเคียงคู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สมาคมประกันวินาศภัยไทยมีคณะกรรมการจำนวน 21 คนทำหน้าที่บริหารงานของสมาคม กรรมการของสมาคม ได้แก่ผู้แทนของบริษัทภาคีสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งในการประชุมใหญ่ประจำปีแต่ละปีและมีวาระคราวละ 2 ปี นอกจากคณะกรรมการแล้วยังมีคณะกรรมการอีก 7 คณะ วัตถุประสงค์ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจอันเกี่ยวกับการประกันภัย สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิกแก้ไข

¹³รุ่งอรุณ พูลจันทร์. *อ้าวแล้วเชิงอรุณที่ 5* .หน้า 46-47

อุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆรวมทั้งเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจที่อยู่ในวัตถุประสงค์ ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอก ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมกิจการของสมาชิกและสมาคมสอดคล้องติดตามความเคลื่อนไหวของกิจการประกันภัยทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่การประกอบธุรกิจประกันภัยและเศรษฐกิจของประเทศ ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมประกอบธุรกิจประกันภัยและกำหนดระเบียบการต่างๆให้สมาชิกถือปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติ เพื่อให้การประกอบธุรกิจประกันภัยดำเนินการไปโดยเรียบร้อย

2.สมาคมนายหน้าประกันภัยไทย ปี พ.ศ. 2510 ธุรกิจประกันภัยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยได้แบ่งแยกตัวแทน และนายหน้าออกมาอย่างเด่นชัด จึงทำให้กลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพ เป็นนายหน้าประกันวินาศภัยและประกันชีวิตมีการรวมกลุ่มกันก่อตั้งสมาคมนายหน้าประกันภัยขึ้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2512 สมาคมฯ มีสมาชิกเพียง 12 บริษัทก็ได้เจริญเติบโตขึ้นมาจนมีสมาชิก 51 บริษัทในปัจจุบัน วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนธุรกิจ และสวัสดิภาพของนายหน้าประกันภัย และให้ความร่วมมือกับทางราชการ ส่งเสริมคุณภาพนายหน้าประกันภัย เป็นต้น ได้มีการกำหนดจรรยาบรรณไว้เป็นหลักในการยึดถือปฏิบัติ ของสมาคมนายหน้าประกันภัย

2.4 ความหมายลักษณะของตัวแทน และนายหน้าประกันวินาศภัย

ตัวแทน ความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายความว่า บุคคลผู้มีอำนาจทำการแทนบุคคลอื่นหรือชื่อสัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่งเรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าตัวการ และตัวแทนตกลงจะทำการนั้น.¹⁴

ความหมาย ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติม 2551 คำว่า “ตัวแทนประกันวินาศภัย” คือผู้ซึ่งบริษัทมอบหมายให้ทำการชักชวนให้ทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท¹⁵

ความหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ สัญญาตัวแทนนั้น คือสัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าตัวการ และตกลงจะทำการดังนั้นความเป็นตัวแทนนั้นจะเป็น โดยตั้งแต่งแสดงออกชัด หรือ โดยปริยายก็ย่อมได้¹⁶

¹⁴พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542(ออนไลน์). เข้าถึงได้ จาก: <http://rrs3.royin.go.th/new-search/word-search-all-x.asp> (2014 ,Jul 10.)

¹⁵พระราชบัญญัติประกันวินาศภัยพ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ.2551 มาตรา 14

¹⁶ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 797

นายหน้า ความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 คำว่า “นายหน้า” หมายความว่าบุคคลผู้ซื้อหรือจัดการให้บุคคล 2 ฝ่ายได้เข้าทำสัญญากัน¹⁷

ความหมายของนายหน้า ตามพระราชบัญญัติ “นายหน้าประกันวินาศภัย” คือ ผู้ซื้อหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท โดยกระทำเพื่อบำเหน็จเนื่องจากการนั้น

ความหมายของนายหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ “นายหน้า”คือ บุคคลผู้ใดตกลงจะให้ค่าบำเหน็จแก่นายหน้า เพื่อที่ ซื้อหรือให้เข้าทำสัญญากันก็ดี จัดการให้เข้าทำสัญญากันก็ดี ท่านว่า บุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าบำเหน็จก็ต่อเมื่อสัญญานั้น ได้ทำกันสำเร็จ เนื่องแต่ผลแห่งการที่นายหน้าได้ซื้อหรือจัดการนั้น ถ้าสัญญาที่ได้ทำกันไว้นั้นมีเงื่อนไขเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนไซ้ ท่านว่าจะเรียกร้อย บำเหน็จค่านายหน้ายังหาได้ไม่ จนกว่าเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว¹⁸

ในประเทศไทยได้มีการแบ่งประเภทนายหน้าประกันภัยออกเป็น 2 ประเภทตามสัญญาประกันดังนี้

1)ตามสัญญาประกันวินาศภัย ได้แก่ตัวแทน นายหน้าประกันวินาศภัย ซึ่งทำหน้าที่ในการซื้อหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันวินาศภัยกับบริษัทผู้รับประกันภัยโดยหวังบำเหน็จเนื่องจากการกระทำนั้น

2) ตามสัญญาประกันชีวิต ได้แก่ ตัวแทนนายหน้าประกันชีวิต ซึ่งทำหน้าที่ซื้อหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันชีวิตกับบริษัทผู้รับประกันภัยโดยหวังบำเหน็จจากการกระทำนั้น

2.5 ความแตกต่าง ของตัวแทน และ นายหน้าในธุรกิจประกันวินาศภัย

ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ ได้มีการแบ่งประเภทคนกลางประกันภัยไว้ คือ นายหน้าประกันภัยและตัวแทนประกันภัย และยังได้กำหนดความหมายของนายหน้าประกันภัยไว้ แตกต่างจากตัวแทนประกันภัยโดยความแตกต่างที่สำคัญระหว่างตัวแทนและนายหน้าประกันภัย มีดังนี้¹⁹

1.นายหน้า คือ ผู้ซึ่งซื้อหรือให้บุคคลเข้าทำสัญญาประกันภัยกับบริษัทประกันภัย โดยทำการเพื่อบำเหน็จ แต่ตัวแทนคือ ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำการชักชวนให้บุคคลเข้าทำสัญญาประกันภัยกับบริษัทประกันภัยที่ตนสังกัด

¹⁷พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542(ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก: [http://ris3.royin.go.th/new-search/word-search-all-x.asp\(2014,Jul 10\)](http://ris3.royin.go.th/new-search/word-search-all-x.asp(2014,Jul 10))

¹⁸ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 845

¹⁹ภัทรวรรณ ไตรโลกา.(2553).*นายหน้าประกันภัย:ศึกษาบทบาทของธนาคารพาณิชย์ในฐานะประกันภัย*. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า15-16

2. นายหน้าไม่ต้องระบุว่าตนเป็นนายหน้าให้แก่ใคร แต่ตัวแทนนั้นต้องมีการระบุว่าตนเป็นตัวแทนให้แก่บริษัทประกันรายใด

3. ตัวแทนต้องได้รับการแต่งตั้งจากบริษัทประกันภัยก่อนแต่ในส่วนของนายหน้าบุคคลหรือนิติบุคคลรายใดจะเป็นนายหน้าไม่จำเป็นต้องได้รับการแต่งตั้งจากบริษัทประกันภัย

4. นายหน้าอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล แต่ตัวแทนต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น

5. นายหน้าจะต้องไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างในบริษัทใด หากฝ่าฝืนใบอนุญาตมีผลสิ้นสุดลง ตัวแทนที่สามารถมีสิทธิที่จะดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในบริษัทประกันภัยหรือบริษัทอื่น ๆ ได้

6. นายหน้ามีสิทธิที่จะรับเบี้ยประกันภัยแทนบริษัทประกันภัยได้แต่ต้องได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัทประกันภัย แต่สำหรับตัวแทนนั้นสามารถรับเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแทนบริษัทประกันภัยได้โดยไม่ต้องอาศัยหนังสือยินยอมจากบริษัทประกันภัย

7. นายหน้าไม่สามารถทำสัญญาประกันภัยกับผู้เอาประกันภัยในนามของบริษัทประกันภัยได้ แต่ตัวแทนมีสิทธิทำสัญญาประกันภัยในนามบริษัทประกันภัยได้เมื่อได้รับหนังสือมอบอำนาจจากบริษัทประกันภัยที่ตนสังกัดอยู่

8. นายหน้าจะต้องมีสำนักงานตามที่ระบุไว้ในคำขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าและจะต้องจัดทำสมุดทะเบียน สมุดบัญชี และเอกสารเกี่ยวกับธุรกิจของนายหน้าตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนดแต่ตัวแทนไม่จำเป็นต้องมีสำนักงาน และไม่จำเป็นต้องจัดทำสมุดทะเบียน และสมุดบัญชีเกี่ยวกับของตัวแทน

ตัวแทนและนายหน้าจึงแตกต่างกันในด้านสิทธิและหน้าที่ ตัวแทนนั้นทำหน้าที่เป็นตัวแทนของบริษัทประกันภัยแต่ในส่วนของนายหน้านั้น เป็นผู้ทำการชี้ช่องหรือจัดการให้ผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญาประกันภัยกับบริษัทประกันภัย นายหน้าจึงมีความเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากบริษัทฯ ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2551

2.6 ความหมายและความแตกต่างของอาชีพ และวิชาชีพ

คำว่า อาชีพ หมายถึง การทำมาหากิน ทำธุรกิจ ตามความชอบหรือความถนัด ได้ค่าตอบแทนเป็นค่าจ้าง หรือเงินเดือนธุรกิจ หมายถึง อาชีพ หรือการประกอบการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดผลกำไร ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการธุรกิจมีความชอบธรรมที่จะแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจนั้น ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การโฆษณาจึงเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับธุรกิจคำว่า วิชาชีพ มาจากคำสนธิ คือ วิชาและ อาชีพ ถ้าสังเกตแล้วจะเห็นว่าวิชาชีพนั้นไม่ใช่อาชีพธรรมดา แต่

ประกอบด้วย วิชาด้วย ดังนั้นอาชีพทุกอาชีพไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นวิชาชีพทั้งหมด มีเพียงบางอาชีพเท่านั้นที่ได้รับเกียรติถือว่าเป็นวิชาชีพ

คำว่า วิชาชีพ หมายถึงวิชาชีพหรือ Profession หมายถึง งานที่คนได้ปฎิญาณว่าจะอุทิศตัวทำไปตลอดชีวิต เป็นงานที่ต้องได้รับการอบรมสั่งสอนมานาน เป็นงานที่มีขนบธรรมเนียมและจรรยาของหมู่คณะโดยเฉพาะ ได้รับค่าตอบแทนในลักษณะค่าธรรมเนียม (fee) องค์กรประกอบความเป็นวิชาชีพการที่จะเรียกว่าเป็นวิชาชีพได้นั้น ศาสตราจารย์ปรีดี เกษมทรัพย์ ปรมาจารย์ด้านกฎหมายท่าน ได้อธิบายไว้จะต้องประกอบด้วยลักษณะอย่างน้อย 3 ลักษณะ ด้วยกัน ได้แก่

1. เป็นอาชีพที่เป็นการทำงานที่มีการอุทิศตนทำไปตลอดชีวิต
2. การงานที่ทำนั้น ต้องได้รับการสั่งสอนอบรมเป็นวิชาชีพชั้นสูง ในลักษณะอบรมกันหลายปี
3. ผู้ทำงานประเภทนั้น จะต้องมิใช่ชุมชน หรือเป็นหมู่คณะ ที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีสำนึกใน จรรยาบรรณ เกียรติยศ และศักดิ์ศรี ตลอดจนจงมืองค์กรและกระบวนการเพื่อสอดส่องพิทักษ์รักษาขนบธรรมเนียม เกียรติศักดิ์ ศักดิ์ศรี นั้นด้วยวิชาชีพ

ได้มีการนำไปใช้กว้างมากขึ้น ถูกบ้างผิดบ้างในภายหลัง จนมีคำที่มีความหมายตรงกันข้าม คือคำว่าสมัครเล่น หรือในภาษาอังกฤษว่า Amateur ตามมา และในที่สุดคำว่าอาชีพและวิชาชีพก็มีการใช้ปะปนกันไปและบางทีก็ไม่เข้าใจรากฐานที่มี จนทำให้ดูเหมือนว่าไม่แตกต่างกัน²⁰

2.7 จรรยาบรรณตัวแทน และ นายหน้าประกันวินาศภัย

ความหมายของจรรยาบรรณประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกำกับดูแลธุรกิจ ประกันภัย(สำนักงานคปภ.) จึงได้กำหนดจรรยาบรรณ และ ศิลธรรม ของตัวแทน และนายหน้าประกันวินาศภัย เพื่อเป็นข้อกำหนดขั้นพื้นฐานให้ ตัวแทน นายหน้าประกันวินาศภัยเป็นแนวทางหรือแบบอย่างที่ควรปฏิบัติตาม เพื่อส่งเสริมให้อาชีพนี้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับทำงานอย่างมีศักยภาพ ในธุรกิจประกันวินาศภัย โดยมิใช่เป็นเพียงอาชีพตัวแทน นายหน้าประกันวินาศภัย เท่านั้นแต่ต้องพัฒนาให้เป็นวิชาชีพในที่สุด

²⁰ ความหมายของอาชีพและ วิชาชีพมูลนิธิสัมมาชีพ(ออนไลน์). เข้าถึงได้

โดยได้กำหนดจรรยาบรรณและศีลธรรม ไว้ดังนี้

1. จรรยาบรรณและศีลธรรมของตัวแทนประกันวินาศภัย²¹

ข้อที่ 1 ประพฤติตนความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีพฤติกรรม และการกระทำการใด ๆ ให้ได้รับความเสียหายทางการเงิน และผิดหรือขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีงาม

ข้อที่ 2 พัฒนาความรู้ ทักษะ ให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงและปัจจัยแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการพัฒนาและดำรงชีวิตอยู่สม่ำเสมอ

ข้อที่ 3 ป้องกัน หลีกเลียง ตระหนักส่วนได้เสียและไม่ปฏิบัติกรใด ๆ ที่อาจขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์โดยตรงและ/หรือที่จะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของลูกค้า บริษัท ประกันภัย ตัวแทนประกันวินาศภัยอื่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ข้อที่ 4 พึงปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบ กติกา ข้อบังคับ ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ ในฐานะตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัทประกันภัยที่ตนเองสังกัด โดยเคร่งครัดและไม่ปฏิบัติตนเกินขอบข่ายที่บริษัทประกันภัยและหรือกฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้

ข้อที่ 5 มีความรักดี รักษาชื่อเสียง ภาพพจน์ของบริษัทประกันภัย ที่ตนเองสังกัด รวมถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสมถูกต้องตามกฎหมาย

ข้อที่ 6 รักษาความลับของลูกค้า ไม่นำข้อมูลส่วนตัวและหรือข้อมูลส่วนบุคคลใด ๆ ของลูกค้าไปเปิดเผยต่อบุคคลอื่น หรือ แสวงหาผลประโยชน์ตอบแทนนอกเหนือจากอำนาจหน้าที่โดยมิได้รับอนุญาตจากลูกค้า

ข้อที่ 7 เต็มใจให้บริการลูกค้าอย่างมีคุณภาพ ใส่ใจ ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ประสานงาน อำนวยความสะดวก โดยไม่คำนึงถึงอามิสสินจ้าง ตั้งแต่การรับโอนความเสี่ยงภัยการบริการเรียกร้องความเสียหาย และการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ข้อที่ 8 ส่งเสริมจรรยาบรรณตัวแทนประกันวินาศภัย จรรยาบรรณธุรกิจประกันวินาศภัยและวิชาชีพประกันวินาศภัย เพื่อสร้างการยอมรับและความน่าเชื่อถือในธุรกิจประกันวินาศภัยให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนและสังคม

ข้อที่ 9 ดำรงตนให้ปรากฏ เป็นที่ประจักษ์ได้รับการยอมรับจากบุคลากรร่วมวิชาชีพ สาธารณชนและเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรีชื่อเสียง ในฐานะตัวแทนประกันวินาศภัยที่ดี เพื่อส่งเสริมวิชาชีพประกันวินาศภัย

2. จรรยาบรรณและศีลธรรมของนายหน้าประกันวินาศภัย²²

²¹จรรยาบรรณและศีลธรรมของตัวแทนประกันวินาศภัย (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก
:http://www.oic.or.th/downloads/eServicePage/morality_agent_nl.pdf(2014 ,Jul 5.)

ข้อที่ 1 ประกอบธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และไม่สนับสนุนการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมาย ผิดศีลธรรมและผิดจรรยาบรรณใดๆ

ข้อที่ 2 ปฏิบัติลูกค้าอย่างเป็นธรรมและยึดถือประโยชน์ของลูกค้าเป็นสำคัญ

ข้อที่ 3 ปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาความรู้ความสามารถให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจโดยตลอด

ข้อที่ 4 รักษาความลับของลูกค้าที่ตนได้ล่วงรู้มาจากการดำเนินธุรกิจอย่างดีและไม่เปิดเผยแก่บุคคลภายนอกอื่นใด ยกเว้นเป็นการเปิดเผยตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย

ข้อที่ 5 ประกอบธุรกิจโดยมีระบบการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐาน มีการควบคุมที่ดี มีความโปร่งใสเพียงพอที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้

ข้อที่ 6 ไม่ใช้ถ้อยคำหรือการแสดงออกในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์กิจการที่เกินจริงหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิด

2.8 ประวัติความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน²³

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีวิวัฒนาการมาจากสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations - ASEAN) ซึ่งก่อตั้งโดยปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 (ค.ศ. 1967) ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) เพราะ ASEAN เป็นผู้ก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ก่อนหน้านี้เคยมีความเข้าใจที่ผิดว่า ASEAN ไม่มีสภาพเป็น บุคคล (Subject) ระหว่างประเทศเพราะการที่ ASEAN สามารถทำความตกลงก่อตั้งสำนักงานใหญ่ (Headquarters Agreement) กับอินโดนีเซียที่กรุงจาการ์ต้า ย่อมแสดงอยู่แล้วว่า ASEAN มีสถานะเป็นบุคคลระหว่างประเทศเพราะความตกลงก่อตั้งสำนักงานใหญ่เป็นสนธิสัญญาระหว่าง ประเทศ ซึ่งเฉพาะบุคคลระหว่างประเทศเท่านั้นที่มีความสามารถที่จะทำได้ แต่ในเมื่อบางคนยังมี ข้อกังขาเรื่องนี้

เมื่อ ASEAN กระชับความร่วมมือและการรวมตัวกันให้หนักแน่นขึ้นโดยการจัดทำ กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ขึ้นมาเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2551(2008) จึงระบุยืนยัน อย่างชัดเจนว่า ASEAN มีสถานะเป็นบุคคลระหว่างประเทศ ทำให้สามารถทำสนธิสัญญาทางการค้า และการ

²²จรรยาบรรณ และศีลธรรมของ นายหน้า ประกันวินาศภัย(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

[http://www.oic.or.th/downloads/eServicePage/morality_broker_n1.pdf\(2014 ,Jul 5.\)](http://www.oic.or.th/downloads/eServicePage/morality_broker_n1.pdf(2014 ,Jul 5.))

²³วิสูตร คุ้มยานนท์. *ผลกระทบและการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 42 ฉบับที่ 3 กันยายน 2556. หน้า 564 – 568.

ลงทุนที่มีผลผูกพันต่อประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนได้ทำให้เกิดปัญหา การทับซ้อนของสิทธิและพันธกรณีเมื่อประเทศไทยและอาเซียนทำสนธิสัญญาก่อตั้งเขตการค้าเสรีทวิภาคีกับประเทศที่สามประเทศเดียวกัน เช่น การที่เกาหลีได้ทำ FTA กับไทยฉบับหนึ่งและ ทำกับ ASEAN อีกฉบับหนึ่ง ซึ่งก็มีผลผูกพันประเทศไทยด้วยในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียน หากเกาหลีได้ต้องการกีดกันการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศไทยก็จะอ้างฉบับที่ทำกับไทย เพราะ Rule of Origin ตามฉบับนี้ใช้ wholly obtained (WO) ซึ่งหมายความว่าทุกสิ่งทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปลาทูน่าต้องมาจากน่านน้ำไทยหรือน่านน้ำเกาหลีใต้หรือจับโดยเรือประมงไทย หรือเรือประมงเกาหลีเท่านั้น ทำให้ปลาทูน่ากระป๋องซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญมากสำหรับ ประเทศไทย จะไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับยกเว้นหรือลดภาษีตาม FTA นี้เลย เพราะปลาทูน่าที่ป้อนเข้า โรงงานผลิตปลาทูน่ากระป๋องของไทยเกือบทั้งหมดต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เพราะปลาทูน่าเป็นปลาน้ำลึก ซึ่งเรือประมงไทยที่มีศักยภาพที่จะออกไปพบในน่านน้ำสากลหรือทะเลหลวงได้ มีน้อยลำมาก ปลาทูน่าที่ไทยจับได้เองจึงมีน้อยมาก และต้องซื้อจากเกาหลีใต้เกือบทั้งหมด ในขณะที่สินค้าอื่นๆ ของเกาหลีใต้ที่ผลิตในประเทศไทยเพื่อส่งออกไปจำหน่ายในประเทศ อาเซียนอื่นๆ หากใช้สิทธิตามฉบับที่ทำกับอาเซียน ก็จะมีคามยืดหยุ่นกว่าเพราะต้องมี local content เพียง 40% เท่านั้น

การที่เข้าใจความได้เปรียบและเสียเปรียบของสิทธิและข้อเหล่านี้ เป็นอย่างดี จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการก้าวเข้าสู่ AEC ของไทย และเพื่อที่จะทำให้อาเซียน มีความเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น นอกจากจะทำให้อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการแล้วยังก่อตั้งองค์กร (Organs) ขึ้นมารองรับความร่วมมือกันในแขนงใหม่ๆ หลายด้าน กฎบัตร อาเซียนยังได้เลื่อนฐานะของเลขาธิการ ซึ่งเดิมก็เป็นเพียงเลขาธิการของสำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat) ให้เป็นเลขาธิการของอาเซียน (ASEAN Secretary General) ที่มีสถานะเท่ากับ รัฐมนตรีที่มีเอกสิทธิและความคุ้มกันด้วยซึ่งนอกจากเพิ่มศักดิ์ศรีและความสำคัญของอาเซียนที่ทำให้นานาชาติถึงกับต้องแต่งตั้งผู้แทนถาวร (Permanent Representatives) ประจำอาเซียนในระดับเอกอัครราชทูตเช่นเดียวกับเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรประจำสหประชาชาติแล้ว ยังแสดงให้เห็นแนวโน้มและเจตจำนงทางการเมือง (political will) ของประเทศอาเซียนที่จะหล่อหลอมตัว เข้าเป็นหนึ่งเดียวอันเป็นที่มาของการจะก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคตอีกด้วยอีกก้าวหนึ่งของวิวัฒนาการในเรื่องนี้คือการก่อตั้งกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation-APEC) เมื่อ พ.ศ. 2532 ซึ่งไทยเป็นสมาชิกอยู่ด้วย โดยเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในรูปของเวที (forum) สำหรับการเจรจาการค้าและการลงทุนของ 21 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกซึ่งกำหนดเป็นเป้าหมายตามปฏิญญาโบกอร์ (Bogor Declaration) ในปี พ.ศ. 2537 ให้ APEC เป็นภูมิภาคเปิดสำหรับการค้าและการลงทุน ในปี 2553 (ค.ศ. 2010) สำหรับ

ประเทศที่พัฒนาแล้ว และในปี 2563 (ค.ศ. 2020) สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา

แม้ว่าโดยพฤตินัยแล้วการเป็นภูมิภาคเปิดสำหรับการค้าและการลงทุน แม้แต่สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วก็ยังไม่มีความเป็นรูปธรรม จึงยังไม่มีผลกระทบต่อ AEC แต่ก็ยังคงต้องคำนึงถึงด้วยเพราะโดยหลักการแล้ว สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วการให้ APEC เป็นภูมิภาคเปิดสำหรับการค้าและการลงทุนน่าจะเริ่มมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่ปี 2553 (ค.ศ. 2010) และประเทศไทยก็ร่วมอยู่ในกลุ่มนี้ด้วยถ้าข้อผูกพันนี้มีผลอย่างเป็นทางการเมื่อไรก็จะมีผลกระทบต่อ AEC อย่างแน่นอน²⁴ การก่อตั้ง ASEM ที่กรุงเทพฯ ในวันที่ 1-2 มีนาคม 2539 ก็มีลักษณะในทำนองเดียวกันคืออยู่ในรูปของการประชุมเอเชีย-ยุโรป (Asia-Europe Meeting) เพื่อให้มีการร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนระหว่างกลุ่มประเทศเอเชียและกลุ่มประเทศยุโรปที่ประกอบด้วยสมาชิกดั้งเดิม 25 ประเทศ คือ ฝ่ายประเทศเอเชีย 10 ประเทศ²⁵ ฝ่ายประเทศยุโรป 15 ประเทศ²⁶ โดย ในปัจจุบัน ASEM มีสมาชิก 44 ประเทศ กับ 2 องค์กร²⁷ ซึ่งดำเนินการบนความสมัครใจของ ประเทศสมาชิกในลักษณะที่ไม่เป็นทางการนัก โดยไม่มีการจัดตั้งองค์กรถาวรใด ๆ มารองรับการ ดำเนินการตามความตกลงของ ASEM ซึ่งมีแผนปฏิบัติการที่จะอำนวยความสะดวกด้านการค้า เพื่อลดอุปสรรคการค้าที่มีใช้ที่กีดกาศศุลกากร ส่งเสริมโอกาสทางการค้า และสนับสนุนการ ดำเนินการในเวทีการเจรจาทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งถึงแม้ในหลาย ๆ เรื่องจะยังไม่มีการดำเนินการ ตามความตกลงของ ASEM ที่มีผลอย่างเป็นทางการ ในการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน ก็ยังต้องคำนึงถึงข้อผูกพันในกรอบของ ASEM ด้วยว่ามีอะไรบ้างที่อาจถูก ยกขึ้นอ้างที่จะเป็นประโยชน์หรืออาจถูกยกขึ้นยืนได้ว่าได้ตกลงกันไว้ ในเวทีของ ASEM อย่างไร ในเรื่องนี้ เช่น การจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมเอเชียยุโรปและกองทุน ASEM Trust Fund ภายใต้กรอบของธนาคารโลก เป็นต้น เพราะประเทศไทยก็ร่วมอยู่ในกลุ่มนี้ด้วยเช่นกัน²⁷

²⁴ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในประวัติความเป็นมาของ APEC.(ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก:

[http://www.sanook.com](http://www.sanook.com;); และ *ความร่วมมือ ด้านต่างๆ ของไทยกับประเทศในเอเชีย*.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.blogspot.com>

²⁵บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ไทย เวียดนาม จีน ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้

²⁶ประเทศออสเตรเลีย ออสเตรีย เบลเยียม บรูไน กัมพูชา จีน ไชปรัส สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก เอสโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีซ ฮังการี อินเดีย อินโดนีเซีย ไอร์แลนด์ อิตาลี ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ลาว แลตเวีย ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มาเลเซีย มอลตา มองโกเลีย พม่า เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ โปแลนด์ โปรตุเกส โรมานี รัสเซีย สิงคโปร์ สโลวาเนีย สเปน สวีเดน ไทย อังกฤษ เวียดนาม คณะกรรมาธิการยุโรป และ สำนักเลขาธิการอาเซียน

²⁷รายละเอียดเพิ่มเติมได้ในบทความของเมียดเวเดียฟเกี่ยวกับเอเชีย. โดย นิติภูมิ นวรรณ์วันที่รพฤศจิกายน หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.(ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก:<http://www.m-thairath.co.th>.การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศเอเชีย-ยุโรป.(ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก:<http://th.Wikipedia.org>. *หัวข้อความเป็นมาของ ASEM*.สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.bic.moe.go.th>.

การก่อตั้งกลุ่มความร่วมมือกันในระดับระหว่างภูมิภาคลักษณะนี้ที่ควรติดตามอีกคือการก่อตั้ง TPP (Trans-Pacific Partnership หรือ Trans-Pacific strategic Economic Partnership Agreement) ที่เป็นการตกลงก่อตั้งเขตการค้าเสรีพหุภาคี ซึ่งมุ่งจะให้เปิดเสรีการค้า และการลงทุนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก อย่างจริงจังกว่าใน APEC และ ASEM เพราะว่าอาจจะเป็น ตัวแปรสำคัญอย่างหนึ่ง ในความสัมพันธ์กับประเทศใน AEC ที่เป็นสมาชิกของ TPP โดยประเทศ มาเลเซียและเวียดนามซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญของไทยก็เป็นสมาชิกอยู่ด้วยเพราะประเทศไทยก็พยายามเจรจาเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย แต่ก็ยังไม่สำเร็จเพราะกลัวมีปัญหาเกี่ยวกับในการเจรจาทำความตกลงก่อตั้ง FTA ทวิภาคีกับสหรัฐฯ ที่ยังคงถกกันเรื่อง TRIPS+ ไม่สำเร็จ²⁸ ทำให้ไทยเสียเปรียบมาเลเซียและเวียดนามในเวทีการค้าระหว่างประเทศแต่วิวัฒนาการที่มีผลต่อ AEC จริงๆ ก็คือการก่อตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free -[Trade Area - AFTA)²⁹ ขึ้นมาโดยความตกลงก่อตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทยที่สิงคโปร์ ในวันที่ 28 มกราคม 2535 เพราะ AFTA เป็นองค์การ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งขยายขอบเขต การรวมตัวทางเศรษฐกิจของ ASEAN ให้กว้างขึ้นกว่าภายใต้กรอบ AFTA ซึ่งแผนการใช้ พิภพศุลกากร ในอัตราพิเศษร่วมกันอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม (Common Effective Preferential Tariff Scheme - CEPT) กำหนดให้บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทยซึ่งเป็น ประเทศสมาชิกดั้งเดิม ต้องลดภาษีขาเข้าระหว่างกันให้เหลือ 0% ในปี 2558 (ค.ศ. 2012) และสำหรับกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกใหม่ในปี 2558 (ค.ศ. 2015) โดยในปัจจุบันอาเซียน ได้ลดภาษีให้แก่กันและกันตาม CEPT Scheme แล้วเป็นส่วนใหญ่การวิเคราะห์ ผลกระทบของ การก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงจำกัดอยู่เพียงส่วนที่เพิ่มขึ้นจากข้อผูกพันที่มีอยู่แล้ว ภายใต้กรอบของ AFTA เท่านั้นซึ่งส่วนที่เกี่ยวกับประเทศไทยต้องคำนึงถึงข้อผูกพันตาม ความตกลงก่อตั้งเขตการค้าเสรีอื่นที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยทั้งในฐานะประเทศไทยเองและใน

²⁸ สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตกลงกันไม่ได้เป็นผลจากการที่สหรัฐฯ ทั้งในการเจรจาความตกลงก่อตั้ง เขตการค้า เสรีทวิภาคี ไทย-สหรัฐฯ และการเจรจาการเข้าเป็นสมาชิก TPP ซึ่งมีสหรัฐฯ เป็นแกนนำ ต้องการให้ไทยสละสิทธิที่จะ ใช้ระบบการบังคับใช้ สิทธิบัตรหรือที่ทางราชการไทยแปลว่า สิทธิเหนือสิทธิบัตร (compulsory licensing - CL) ซึ่งมีความสำคัญมากสำหรับประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยและยากที่จะทำให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญให้เป็นภาคีและออกกฎหมายอนุวัติการให้ เพราะระบบสิทธิเหนือสิทธิบัตรเป็น compromise solution ในการเจรจาพหุภาคีทางการค้าระหว่าง ประเทศภายใต้กรอบของ WTO

²⁹ จตุรนต์ถวัณน์, *Some observations on AFTA*, วารสารนิติศาสตร์ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2536, แปลเป็นภาษาไทยญี่ปุ่นและพิมพ์ โดย Nihon KeizaiShimbun ใน *Global Thinkers, Challenge Orthodox: Japanese Views of the World's Economy and Political Situations*, 1993, pp.229-248.

ฐานะประเทศอาเซียนด้วย³⁰ การก่อตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community - AC) โดยที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ที่อินโดนีเซียเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2546 (ค.ศ.2003) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) เพราะ AEC เป็น 1 ใน 3เสาหลักซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ AC ที่ประกอบด้วย 3 เสาหลัก (pillars) คือ

(1) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) ซึ่งเป็นเสาหลัก (Pillar) ที่เป็นหัวใจสำคัญของประชาคมอาเซียนที่จะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและอนาคตของประเทศไทยโดยตรง

(2) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Socio-Cultural Pillar)³¹

(3) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (Political and Security Pillar)³²

ซึ่งเป็นสิ่งที่ AEC ได้เลือกปรับรูปแบบมาจากแนวความคิดของสหภาพยุโรป (European Union - EU) จึงทำให้ความคิดและความเข้าใจของมหาชนทั่วไปหรือแม้แค่ในวงการนักวิชาการที่บางคนก็เข้าใจว่าเป็นการรวมตัวแบบเดียวกับสหภาพยุโรปถึงกับมีการวิเคราะห์กันว่าจะมีปัญหาเพราะว่าในบรรดาประเทศอาเซียนไม่มีเงินตราสกุลใดเลยที่สามารถใช้เป็นเงินสกุลกลาง (Reference Money) สำหรับการชำระระบบเงินสกุลเดียวกัน (Single Currency) ในวงข้างหน้าเหมือนกับใน EU ได้และยังเสนอถึงกับว่าควรจะให้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษากลางของ AEC หรือแม้แต่ให้ใช้ภาษาวิ³³ เป็นภาษาใช้งาน (Working Language) ของ ASEAN ก็มิ

2.9 กรอบของความตกลงทั่วไปด้วยการค้าบริการ

วัตถุประสงค์ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการเพื่อเพิ่มการเจริญเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจของโลก และเป็นกำหนดหลักการและกฎเกณฑ์สำหรับการค้าบริการเพื่อขยายการค้าบริการ ภายใต้เงื่อนไขของความโปร่งใสและการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ ยังคงคำนึงถึงนโยบายแห่งชาติอยู่ทั้งนี้ ความตกลงฯ ได้ยอมรับสิทธิของประเทศสมาชิกในการออก

³⁰ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับ TPP ได้ในผลงานวิจัยเรื่องนี้ของ *BRYAN CAVE (Thailand)*. เสนอต่อกรมการเจรจาการค้าระหว่างประเทศกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2554

³¹ซึ่งในขั้นนี้อาจมีผลกระทบสำหรับประเทศไทย เพราะพม่าและลาวก็เคยประท้วงและเรียกร้องให้ไทยแก้ไขประวัติศาสตร์ไทยที่ทั้ง 2 ประเทศนี้อ้างว่าไม่ตรงกับความเป็นจริงและเสียหายต่อประเทศของตนมาแล้ว ทำให้คาดได้ว่าเรื่องนี้อาจจะก่อให้เกิดปัญหาความริ้วฉานระหว่างกัน ได้ในวันข้างหน้า ถ้าหาข้อยุติไม่ได้

³²ซึ่งน่าจะเป็นผลดี เพราะนอกจากจะเป็นเวทีสำหรับกำหนดค่าที่ของอาเซียนในสหประชาชาติและในเวทีอื่นต่อวิกฤตการณ์และปัญหาระหว่างประเทศอย่างมีเอกภาพ ที่ทำให้น่าน้ำหนักของเสียงอาเซียนสูงขึ้น และเป็นหลักประกันมิให้ประเทศอาเซียนใช้กำลังต่อกันและเพิ่มขึ้นอีกด้วย

³³คือภาษามลายู ซึ่งเป็นภาษาของมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน กับตอนใต้ของไทยในบางพื้นที่

กฎระเบียบและข้อบังคับใหม่ๆ ภายในมาใช้กับการให้บริการภายในดินแดนของตน ให้สอดคล้องกับข้อบังคับของกฎหมายภายในที่มีอยู่ และคำนึงถึงระดับของการพัฒนาของกฎเกณฑ์ในเรื่องการค้าบริการในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา

2.9.1 รูปแบบของการค้าบริการ

เมื่อก้าวถึงการค้าระหว่างประเทศ การค้าจะถูกจำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ การค้าสินค้า (Trade in Goods) และการค้าบริการ (Trade in Services) ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างในตัวสินค้าทั้ง ประเภท เนื่องจากการค้าสินค้าเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนในสิ่งซึ่งจับต้องได้เป็นส่งผ่านสินค้าจากผู้ผลิตหรือผู้ขายให้กับผู้ซื้อสินค้าหรือผู้บริโภคที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้านี้ดังกล่าวข้ามเขตแดนระหว่างประเทศแต่สำหรับสินค้าที่เป็นภาคบริการนั้น เนื่องจากบริการเป็นสินค้าประเภทหนึ่งซึ่งไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Products) ทำให้รูปแบบการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ตลอดจนการผลิต และการบริโภคมีรูปแบบที่แตกต่างออกไปองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) จึงกำหนดรูปแบบการค้าบริการระหว่างประเทศออกเป็น 4 รูปแบบ (4 Modes of Services Supply) ไว้ในความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreements on Trade in Services: GATS) ดังนี้

1) รูปแบบที่ 1 : การบริการข้ามพรมแดน (Cross-border Supply) หรือเรียกว่า Mode 1 เป็นการให้บริการจากพรมแดนของประเทศผู้ให้บริการ ไปยังพรมแดนของประเทศที่เป็นลูกค้า โดยผู้ให้บริการ (ผู้ส่งออก) ยังคงอยู่ในประเทศตน ไม่ต้องไปลงทุนหรือร่วมลงทุนจัดตั้งธุรกิจให้บริการในประเทศลูกค้า (ผู้บริโภค หรือผู้นำเข้า)

2) รูปแบบที่ 2 : การบริโภคในต่างประเทศ (Consumption Abroad) หรือเรียกว่า Mode 2 เป็นการให้บริการที่เกิดขึ้นในพรมแดนของประเทศผู้ให้บริการ โดยผู้เป็นลูกค้าเดินทางจากประเทศตนเข้ามาขอรับบริการในประเทศผู้ให้บริการ

3) รูปแบบที่ 3 : การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial Presence) หรือเรียกว่า Mode 3 เป็นการที่ผู้ให้บริการเข้าไปลงทุนหรือร่วมลงทุนจัดตั้งธุรกิจ (นิติบุคคล) เพื่อให้บริการในประเทศลูกค้า การจัดตั้งธุรกิจอาจทำในรูปแบบต่างๆ

4) รูปแบบที่ 4 : การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา (Presence of Natural Person) หรือเรียกว่า Mode 4 เป็นลักษณะของการที่บุคคลธรรมดาเดินทางเข้าไปทำงานประกอบวิชาชีพในสาขาบริการด้านต่างๆ ในประเทศลูกค้า

2.9.2 หลักการพื้นฐานในการเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ

ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการได้วางหลักการพื้นฐานในการเปิดเสรีทางการค้าบริการในทำนองเดียวกับหลักเกณฑ์ในกติกาการค้าสินค้าของแกตต์ เนื่องจากความตกลง GATS เป็นความตกลงที่เพิ่งมีการกำหนดหลักการที่เกี่ยวกับการค้าบริการขึ้นเป็นครั้งแรกจึงมีหลักการสำคัญๆไม่กี่ประการ สำหรับหลักการพื้นฐานที่เกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการค้าบริการที่สำคัญ คือ

(1) หลักการประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง

การที่การค้าระหว่างประเทศจะเป็นไปอย่างเสรีนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศสมาชิกหนึ่งๆ จะต้องมีมาตรการในการปฏิบัติ(Treatment) ต่อทุกประเทศคู่ค้าอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ(Non-Discrimination) ต่อบริการหรือผู้ให้บริการทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลของประเทศสมาชิกทุกประเทศ โดยจะต้องให้การปฏิบัติเป็นอย่างเดียวกันกับที่ให้ต่อประเทศสมาชิกทุกประเทศโดยเท่าเทียมกันเรียกว่า หลักการประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง(The Most Favored Nation Treatment:MFN) ซึ่งเป็นหลักการที่ตั้งอยู่บนความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันอันเป็นหลักการที่จะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และความเจริญทางเศรษฐกิจร่วมกัน³⁴

ความตกลงนี้ครอบคลุมถึง ให้ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศให้การปฏิบัติโดยทันที และโดยปราศจากเงื่อนไขแก่บริการและผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นใดที่เป็นคุณไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าที่ตนได้ปฏิบัติต่อบริการและผู้ให้บริการที่คล้ายคลึงกันของประเทศใด นั้นหมายความว่า ถ้าประเทศสมาชิกใดได้สิทธิประโยชน์ทางการค้าที่ดีกว่าแก่บริการหรือผู้ให้บริการของประเทศหนึ่งประเทศใดไม่ว่าประเทศนั้นจะเป็นประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกหรือไม่ก็ตาม³⁵ ต้องให้การปฏิบัติในเรื่องนั้นแก่ประเทศสมาชิกอื่นๆ ไม่น้อยไปกว่าการปฏิบัติที่ให้แก่ประเทศนั้น ซึ่งทำให้ประเทศสมาชิกทั้งหมดจะมีสิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเดียวกับประเทศหนึ่งประเทศใดนั้นโดยอัตโนมัติ ดังนั้น ถ้ามีการลดอุปสรรคทางการค้าบริการให้แก่ประเทศใดก็ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกันกับประเทศสมาชิกอื่นด้วย

ความตกลงนี้มีลักษณะเป็นพหุภาคี และเป็นการหลีกเลี่ยงที่จะไม่ให้มีการเจรจาต่อรองในลักษณะทวิภาคีที่ประเทศกำลังพัฒนามีอำนาจในการต่อรองน้อยกว่าประเทศพัฒนาแล้ว เป็นการเปิดโอกาสทางการค้าแก่ประเทศต่างๆ อย่างเท่าเทียมกันในกรณีที่ประเทศสมาชิกใดยังไม่

³⁴สุรเกียรติ์ เสถียรไทย และคณะ .(2537).*ผลกระทบต่อการค้าบริการจากการเปิดเสรีภายหลังการเจรจาการค้าหลายฝ่ายดูรุกวัย สาขาประกันภัย*. (กรุงเทพมหานครศูนย์วิจัย กฎหมายและการพัฒนา).คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .หน้า 26.

³⁵Yi Wang, Most-Favored Nation Treatment under the General Agreement on Trade in Services and Its Application in Financial Services. 91 Journal Of World Trade Law 104(1996).P 97

สามารถปฏิบัติตามหลัก MFN นี้ได้ความตกลงฯก็อนุญาตให้ประเทศสมาชิกนั้นอาจยังคงใช้มาตรการที่ไม่สอดคล้องกับหลัก MFN ได้โดยสามารถยื่นขอข้อยกเว้นจากหลัก MFN โดยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในภาคผนวกว่าด้วยข้อยกเว้นจากหลัก MFN³⁶

(2) หลักการประติบัติเยี่ยงคนชาติ

การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) เป็นข้อปฏิบัติภายในประเทศต่อการค้าบริการของต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศ โดยเป็นการให้การปฏิบัติเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าบริการภายในของประเทศนั้นไม่ว่าจะเป็นในด้านการเรียกเก็บภาษี หรือในด้านการออกระเบียบหรือกฎหมายภายในซึ่งต้องใช้บังคับอย่างเสมอภาค กล่าวคือ การให้ปฏิบัติต่อคนชาติใดอย่างไรไม่ว่าจะเป็นเรื่องกฎหมายระเบียบข้อบังคับ วิธีการประติบัติที่มีผลกระทบต่อการค้าบริการก็จะต้องให้การปฏิบัติต่อคนชาติของประเทศสมาชิกอื่นอย่างเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นหลักสำคัญที่จะจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศและนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

หลักการประติบัติเยี่ยงคนชาติ อยู่บนพื้นฐานของหลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) ซึ่งเป็นหลักการสำคัญอย่างหนึ่งในเรื่องการเปิดตลาดเสรีทางการค้าบริการ เช่นเดียวกับหลัก MFN เพราะเป็นหลักการที่บังคับให้ประเทศสมาชิกเจ้าของดินแดนปฏิบัติต่อการค้าบริการของประเทศสมาชิกอื่นเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติต่อการค้าบริการของคนชาติของประเทศตน เป็นการป้องกันผู้ให้บริการต่างชาติจากการเลือกปฏิบัติในดินแดนของประเทศสมาชิกนั้นนั่นเอง และ กำหนดให้ประเทศสมาชิกจะต้องให้การประติบัติต่อบริการหรือผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทั้งปวงที่มีผลกระทบต่อการค้าบริการในสาขาการค้าบริการที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันของตน ซึ่งต้องให้การปฏิบัติที่เป็นคุณไม่น้อยไปกว่าการปฏิบัติที่ประเทศสมาชิกนั้นให้แก่บริการและผู้ให้บริการประเภทเดียวกันของประเทศตน³⁷

ในความตกลงฯ ยังกำหนดให้การประติบัติเยี่ยงคนชาติ เป็นการให้การปฏิบัติต่อบริการหรือผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นใดในรูปแบบที่เหมือนกับคนชาติหรือรูปแบบอื่นที่แตกต่างออกไปในสาขาบริการและผู้ให้บริการประเภทเดียวกัน แต่การปฏิบัติที่เหมือนหรือแตกต่างกันนั้นจะต้องไม่เป็นการประติบัติที่น้อยไปหากประเทศสมาชิกนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในเงื่อนไขของการแข่งขันระหว่างบริการและผู้ให้บริการซึ่งเป็นคนชาติของประเทศสมาชิกนั้นกับบริการหรือผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นที่มีบริการและผู้ให้บริการที่เหมือนกัน³⁸ กล่าวคือ ประเทศสมาชิกอาจให้การปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปจากที่ให้คนชาติของ

³⁶ Article II.2 GATS.

³⁷ Article XX.2 GATS

³⁸ Article XVII.3 GATS

คนที่ได้โดยระบุเงื่อนไขไว้ในตารางข้อมูลซึ่งจะต้องมีการเจรจาเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าวแต่ การปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปนั้น จะต้องไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเงื่อนไขในการ แข่งขันอันเป็นประโยชน์ต่อบริการหรือผู้ให้บริการของตนมากกว่าบริการหรือผู้ให้บริการที่ เหมือนกันของประเทศสมาชิกอื่น

(3) หลักความโปร่งใส

เพื่อให้การเปิดเสรีการค้าบริการเป็นไปอย่างคล่องตัวไม่คลุมเครือ ประเทศสมาชิก จำเป็นที่จะต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วชัดเจน และต้องทำกฎเกณฑ์ของกฎหมายภายในของ ตนให้มีความโปร่งใส (Transparency) ในความตกลงฯ ได้มีบทบัญญัติเรื่องหลักการความโปร่งใส ในกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการค้าบริการ โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกมีพันธะที่จะต้องตีพิมพ์ เผยแพร่มาตรการที่เกี่ยวข้องทั้งปวงที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินการตาม ความตกลงฯ นี้โดยเร็วทั้งข้อกำหนดแนวทางปฏิบัติในทางบริหารหรือมาตรการอื่นรวมทั้งความตก ลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการค้าบริการ เพื่อให้แนวทางในการดำเนินธุรกิจบริการ ในประเทศนั้นเกิดความชัดเจนสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ประกอบการค้าบริการระหว่างประเทศ และ ในการเปิดเผยข้อมูลยังเป็นการแสดงให้เห็นว่ามีหลักเกณฑ์ใดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการ โดย เสรีบ้าง

กรณีมีข้อยกเว้นที่ไม่ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับ การเปิดเผยข้อมูลที่จะ ขัดขวางต่อการบังคับการตามกฎหมาย หรือขัดต่อประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ทาง การค้า ของผู้ประกอบการทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ ก็ไม่จำเป็นต้องเปิดเผย

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องตอบสนองต่อการร้องขอของประเทศ สมาชิกอื่นโดยเร็วเกี่ยวกับข้อมูลเฉพาะในเรื่องมาตรการของประเทศสมาชิกซึ่งใช้บังคับเป็นการ ทั่วไป รวมทั้งความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ จะต้องจัดตั้งศูนย์ตอบข้อซักถาม (Enquiry points) อย่างน้อยหนึ่งแห่งภายในสองปีนับจากความตก ลงจัดตั้งองค์การการค้าโลกมีผลใช้บังคับ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับ และแนวทาง พิจารณาทางการบริหารแก่ประเทศสมาชิกอื่นที่ร้องขอ ศูนย์ตอบข้อซักถามนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นแหล่งเก็บข้อมูลและเป็นที่ตอบข้อซักถามของประเทศสมาชิกอื่นๆ ได้ เพราะกฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆ ของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศยังมีความแตกต่างกันอยู่ และเป็นการยาก สำหรับประเทศสมาชิกอื่นที่จะทราบได้ว่าแต่ละประเทศมีความคืบหน้าเพียงใดในการเปิดตลาด การค้าบริการของตนให้เสรี³⁹

³⁹สุรเกียรติ์ เสถียรไทย และทัชฌาย์ ฤกษ์สุต. *หลักกฎหมายของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ*. รฟ37. หน้า 83

(4) หลักการเปิดเสรีตามลำดับ

ในการเปิดเสรีการค้าบริการ มีอาจจะทำได้ในทันทีทุกสาขาของการค้าบริการแต่จะต้องเป็นลักษณะค่อยๆ เปิดตามขั้นตอนไปตามลำดับ ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความจำเป็นในการพัฒนาของประเทศต่างๆ โดยอาศัยการเจรจาเป็นสำคัญเพื่อให้มีการลดหรือยกเลิกมาตรการต่างๆ ของประเทศสมาชิกที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การเปิดเสรีการค้าบริการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความยืดหยุ่นให้กับประเทศสมาชิก เพราะบางประเทศอาจจะต้องใช้เวลาในการปรับกฎหมายภายในของตน ตลอดจนเพื่อให้มีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจในประเทศของตน เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับการบริการประเภทเดียวกันที่มาจากต่างประเทศได้

ความตกลงฯ จึงได้กำหนดเรื่องการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับและกำหนดเรื่องการเจรจาเพื่อเปิดเสรีทางการค้าบริการและได้กำหนดให้มีการเจรจาระหว่างประเทศสมาชิกเป็นระยะๆ เกี่ยวกับระดับของการเปิดเสรีทางการค้าบริการแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (Progressive Liberalization) โดยที่ความตกลงฯ ไม่ได้กำหนดกรอบเวลาที่ประเทศสมาชิกจะต้องบรรลุถึงการเปิดเสรีอย่างเต็มที่ (full liberalization) เพียงแต่ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีการเจรจกันอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศสมาชิกแต่ละประเทศมีอำนาจในการกำหนดตารางข้อผูกพันในการเปิดตลาดเสรีทางการค้าบริการด้วยตัวเอง (Autonomous Liberalization) และเมื่อตารางข้อผูกพัน (Scheduled) สำหรับการเปิดตลาดทางการค้าบริการเสรีได้รับการยอมรับในฐานะของตารางข้อผูกพันโดยเฉพาะเจาะจง (Schedules of Specific Commitment) แล้วประเทศสมาชิกที่ถูกผูกพันตามตารางข้อผูกพันเฉพาะจะปฏิบัติการที่ขัดต่อตารางนั้นไม่ได้ เพื่อส่งเสริมประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกที่ร่วมเจรจา และรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของสิทธิและพันธกรณี

ประเทศกำลังพัฒนาจะต้องได้รับความยืดหยุ่นที่เหมาะสมเป็นพิเศษที่จะเปิดสาขาของการค้าบริการ การเจรจาตามหลักการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ ความตกลงฯ ได้กำหนดให้ในการเจรจาแต่ละรอบต้องมีความคืบหน้าในการเปิดเสรีโดยลำดับ สำหรับการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาประกันภัยของไทยก็ได้ยึดหลักการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ โดยเริ่มผูกพันในการเปิดตลาดการค้าบริการสาขาประกันภัยเท่าที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องในขณะที่ทำข้อผูกพันได้ให้อำนาจให้ทำได้ โดยการเจรจาเพื่อเปิดเสรีการค้าบริการต่อไปในอนาคตไทยก็ต้องเปิดตลาดการค้าบริการในระดับที่มากขึ้นแบบก้าวหน้าตามลำดับ (Progressive Liberalization)

(5) หลักการเข้าสู่ตลาด

การเปิดเสรีการค้าบริการ เป็นวัตถุประสงค์หลักในความตกลงฯ จึงต้องมีการเปิดตลาดเพื่อเปิดโอกาสให้บริการหรือผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นๆ เข้าไปดำเนินการค้าบริการ

ในประเทศของตน เนื่องจากการบริโภคบริการจะมีขึ้นเฉพาะพรมแดนเท่านั้น ไม่ได้จึงจำเป็นต้องมีการอนุญาตให้มีการเข้าสู่ตลาดภายในประเทศได้ด้วย

หลักเกณฑ์การเข้าสู่ตลาดได้ถูกกำหนดเกี่ยวกับวิธีการเข้าสู่ตลาดทำได้โดยผ่านรูปแบบของการให้บริการ (Mode of supply) ทั้ง 4 รูปแบบไว้ในตารางข้อผูกพันของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ โดยประเทศสมาชิกสามารถระบุเงื่อนไข ในการที่จะให้บริการจากต่างชาติเข้าสู่ตลาดของตนได้ และประเทศสมาชิกจะต้องไม่กำหนดมาตรการภายในประเทศที่เป็นเงื่อนไขในการจำกัดการเข้าสู่ตลาดการค้าบริการของตนเว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากคู่ค้าว่าไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะของแต่ละประเทศเท่านั้น⁴⁰ หากประเทศสมาชิกใดได้ผูกพันในการเข้าสู่ตลาดเกี่ยวกับการให้บริการผ่านรูปแบบของการให้บริการตามมาตรา 1 วรรค 2 (a) กล่าวคือ รูปแบบของการให้บริการจากดินแดนของประเทศสมาชิกอื่น ถ้าหากการเคลื่อนย้ายทุนเป็นส่วนจำเป็นสำหรับการค้าบริการในตลาดบริการนั้นแล้ว ประเทศสมาชิกนั้นจะต้องเปิดให้มีการเคลื่อนย้ายทุนดังกล่าวด้วย⁴¹ และหากประเทศสมาชิกใดได้ผูกพันการเข้าสู่ตลาดในรูปแบบการให้บริการ โดยผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกหนึ่งเข้ามาประกอบธุรกิจในรูปแบบของนิติบุคคลของประเทศสมาชิกนั้นในดินแดนของประเทศสมาชิกตน สมาชิกนั้นจะต้องผูกพันในการอนุญาตให้การโอนทุนที่เกี่ยวข้องเข้ามาในดินแดนของตนได้ด้วย นอกจากนี้ในเรื่องของการเคลื่อนย้ายทุนยังได้มีการกำหนดไว้โดยกำหนดห้ามประเทศสมาชิกวางข้อจำกัดต่อธุรกรรมที่เกี่ยวกับเงินทุนที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีเฉพาะของตนเกี่ยวกับธุรกรรมนั้น เว้นแต่จะเป็น เรื่องข้อจำกัดเพื่อการรักษาดุลการชำระเงินหรือตามคำร้องขอของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งบทบัญญัติของมาตรา 11 เป็นบทบัญญัติในการรับรองว่าข้อจำกัดในการรับรองว่าข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายทุนจะไม่ขัดต่อข้อผูกพันที่เกี่ยวกับการให้บริการโดยผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกหนึ่งผ่านการแสดงตนทางพาณิชย์ในดินแดนของประเทศสมาชิกอื่น (Commercial Presence)⁴²

หลักการเข้าสู่ตลาดไม่ใช่พันธกรณีทั่วไปที่ประเทศสมาชิกทุกประเทศจะต้องถือปฏิบัติเหมือนกัน เป็นแต่เพียงข้อผูกพันที่เกิดจากการเจรจาระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันเพื่อให้มีการเปิดตลาดเสรีการค้าบริการระหว่างกันโดยการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขของการเข้าสู่ตลาดไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะของตนเท่านั้นซึ่งข้อผูกพันการเปิดตลาดของแต่ละประเทศไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน โดยตารางข้อผูกพันเฉพาะที่ประเทศสมาชิกได้ยื่นแนบท้ายความตกลงฯ ให้ถือเป็นส่วน

⁴⁰ Article XVI.2 GATS.

⁴¹ Article XVI.1 Footnote: GATS Ibid.

⁴² UNCTAD, supra note 30, p. 160.

หนึ่งของความตกลงฯ และผูกพันประเทศสมาชิกรุ่นใหม่ให้เปิดการค้าบริการให้ประเทศสมาชิกอื่นได้เข้ามาประกอบธุรกิจการค้าบริการในดินแดนของประเทศสมาชิกตน

การที่ประเทศสมาชิกลงอนุญาตนการเข้าสู่ตลาดต่อผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นซึ่งจะต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขที่ประเทศสมาชิกรุ่นใหม่ได้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะ ซึ่งเป็นการแสดงเจตนาฝ่ายเดียว⁴³ ของประเทศสมาชิกรุ่นใหม่ที่จะเปิดตลาดเสรีด้านการค้าบริการประเภทใดบ้าง โดยจะต้องเปิดตลาดให้ผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นไม่น้อยไปกว่าที่ได้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน ดังนั้น สาขาบริการใดจะมีรูปแบบของการให้บริการเป็นอย่างไรก็สามารถระบุเอาไว้ในตารางข้อผูกพันซึ่งความตกลงฯ ให้สามารถกำหนดข้อจำกัดและเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดเอาไว้ได้⁴⁴

2.10 ผลการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของประเทศไทยภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยสี่เนื่องจากที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Minister: AEM)

การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินในกรอบอาเซียนหรือเรียกอย่างเป็นทางการว่าการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (Trade Liberalization in Financial Services under ASEAN Framework Agreement on Services) เป็นการดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบของที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน (ASEAN Finance Minister's Meeting: AFMM) โดยได้มอบหมายให้คณะทำงานเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (Working Committee on ASEAN Financial Services Liberalization under ASEAN Framework Agreement on Services: WC-FSL) รับผิดชอบการเจรจาเปิดเสรีฯ ในระดับเทคนิค โดยเจรจาเป็นรอบๆ รอบละ 2-3 ปี

บริการด้านการเงินนั้นสามารถนำมาเจรจาเปิดเสรีเพื่อค้าขายกันได้ตามที่ WTO⁴⁵ ได้ให้คำจำกัดความของบริการด้านการเงินและประเภทของบริการด้านการเงินที่สามารถนำมาเปิดเสรีการค้าไว้ในภาคผนวกบริการด้านการเงิน (Annex on Financial Services) ภายใต้ GATS

“บริการด้านการเงินหมายถึงการบริการใดๆ ที่มีลักษณะทางการเงินซึ่งเสนอโดยผู้ให้บริการการเงินของสมาชิกโดยการบริการการเงินจะรวมถึงการประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้อง

⁴³ ชุมพร ปัจจุสานนท์. (2539). *การค้าบริการภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ*. วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์ . หน้า 92.

⁴⁴ วรากร กิจเจริญ. (2547). *การเปิดเสรีการค้าบริการสาขาประกันภัยของไทยภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ*. . นิตยสารธรรมมาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ . หน้า 15-25.

กับการประกันภัยการธนาคารและการบริการการเงินอื่นๆ”

การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของอาเซียนจะใช้แนวคิดหลักการและแนวทางการเจรจาเปิดเสรีเช่นเดียวกับกรอบการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบ WTO ทุกประการแต่ระดับความลึก (Degree) ของการเปิดเสรีลึกกว่าภายใต้กรอบ WTO เนื่องจากเป็นการตกลงระดับภูมิภาคเฉพาะประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศเท่านั้นจะมีส่วนส่งเสริมอย่างสำคัญต่อการสร้างตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Production Base) เพื่อเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558

เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2542 ได้มีมติให้การเจรจาเปิดเสรีทางการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน (AFMM) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียนได้มีมติจัดตั้งคณะทำงานเปิดเสรีทางการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (WC-FSL) เพื่อผลักดันให้มีการเปิดเสรีสาขาบริการด้านการเงินในอาเซียนตาม Roadmap for Monetary and Financial integration of ASEAN (RIA-Fin) และตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint: AEC Blueprint) ซึ่งที่ผ่านมา WC-FSL ได้ทำหน้าที่เจรจาด้านเทคนิคเพื่อเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินฯ ไปแล้ว 5 รอบสรุปผลการเจรจาเปิดเสรีฯ ในส่วนของประเทศไทยได้ดังนี้

การเจรจารอบที่ 1 (2539 - 2541) ประเทศไทยได้ยื่นผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินเพิ่มเติมได้แก่สาขาหลักทรัพย์ที่อนุญาตให้สมาชิกอาเซียนสามารถถือหุ้นในบริษัทหลักทรัพย์ (Securities Companies) และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (Asset Management Companies) ได้ถึงร้อยละ 100 โดยหากถือหุ้นเกินร้อยละ 50 ขึ้นไปจะต้องดำเนินการตามเงื่อนไขหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การเจรจารอบที่ 2 (2542 - 2544) ประเทศไทยเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินเพิ่มเติมสำหรับสมาชิกอาเซียนในสาขาประกันภัยและสาขาหลักทรัพย์โดยในสาขาประกันภัยให้ขยายคำจำกัดความของการบริการให้คำปรึกษาการประกันภัย (Insurance Consultancy Services) ให้ครอบคลุมถึงคำปรึกษาด้านบริการบำเหน็จบำนาญ (Pension Consulting Services) (ตาม CPC 81402 Insurance and pension consultancy services) ส่วนสาขาหลักทรัพย์อนุญาตให้เพิ่มจำนวนผู้บริหารระดับสูงในบริษัทหลักทรัพย์จากเดิมที่อนุญาตให้บุคลากรต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงานได้จำนวน 2 คนตามข้อผูกพันเปิดเสรีบริการด้านการเงินชุดที่ 1 เพิ่มเป็น 3 คนในรอบนี้

การเจรจารอบที่ 3 (2545 - 2547) ประเทศไทยได้เปิดเสรีเพิ่มเติมในสาขาธนาคารพาณิชย์โดยอนุญาตให้บุคลากรต่างชาติจากสมาชิกอาเซียนเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยเพิ่มเติมจาก

กรอบ WTO โดยสถาบันการเงินดังกล่าวต้องเสนอแผนการว่าจ้างบุคลากรต่างชาติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาอนุญาต

การเจรจารอบที่ 4 (2548 - 2550) ประเทศไทยเปิดเสรีเพิ่มเติมในธุรกิจที่ปรึกษาในการลงทุนในสาขาหลักทรัพย์

การเจรจารอบที่ 5 (2551-2553) พิธีสารฉบับที่ 5 มีข้อแตกต่างจากพิธีสารฉบับที่ 1-4 คือ ผลสรุปของผลผลิตของการเจรจาได้จัดทำเป็น “ตารางข้อผูกพันรวม (Consolidated Schedule of Specific Commitments on Financial Services)” สำหรับข้อผูกพันของไทยที่เพิ่มเติมเฉพาะในรอบที่ 5 ได้แก่ สาขาหลักทรัพย์ซึ่งเป็นสาขาที่ไทยผูกพันการเปิดตลาดภายในปี 2558 ภายใต้ AEC Blueprint โดยประเภทธุรกิจที่ผูกพันเพิ่มเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ผูกพันไว้แต่เดิมแล้วคือจากเดิมที่ผูกพันในธุรกิจนายหน้าและค้าหลักทรัพย์ (Securities Brokerage and Dealing) ผู้จัดจำหน่ายหลักทรัพย์ (Securities Underwriting) การแนะนำการลงทุน (Investment Advisory) การจัดการกองทุนรวมและกองทุนส่วนบุคคล (Mutual Fund and Private Fund Management) เป็นผูกพันเพิ่มในธุรกิจตัวแทนและค้าสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Derivative Brokerage and Dealing) การยืมและให้ยืมหลักทรัพย์ (Securities Borrowing and Lending) การจัดการเงินร่วมลงทุน (Venture Capital Management) การจัดการเงินทุนสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Derivatives Fund Management) ทั้งนี้จะผูกพันเฉพาะบริษัทหลักทรัพย์ไม่รวมนิติบุคคลอื่น

การเจรจารอบที่ 6 (2554-2556) ซึ่งเริ่มต้นขึ้นเมื่อครั้งการประชุม WC-FSL ครั้งที่ 31 เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2554 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยที่ประชุมได้เห็นชอบเอกสารข้อชี้แนะการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินรอบที่ 6 (Guideline for the Sixth Round of Negotiations on Financial Services Liberalization under AFAS) ขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเจรจารอบที่ 6 โดย Guideline ดังกล่าวกำหนดให้ใช้แนวทางการเจรจาแบบ Request/Offer และให้มีการจัดทำรายการเพื่อเจรจา 3 รายการหลักได้แก่ (1) รายการข้อเรียกร้อง (Request List) (2) รายการข้อเสนอม (Offer List) และ (3) รายการข้อสงวน (Safeguard List) หรือ Pre-agreed Flexibilities List⁴⁵

2.11 ข้อผูกพันเฉพาะสาขาระหว่างประเทศในการเปิดเสรีการค้าบริการ

กฎเกณฑ์ทางการค้าบริการระหว่างประเทศเพื่อให้ประเทศสมาชิกถือปฏิบัติอันมีมาตรฐานเดียวกัน ในการเปิดเสรีการค้าบริการประเทศสมาชิกจะต้องเจรจาเพื่อเปิดตลาดบริการ

⁴⁵ การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินในกรอบอาเซียน. ส่วนเปิดเสรีอาเซียนสำนักงานการเงินการคลังอาเซียนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: [http://www.fpo.go.th/FPO/modules/content/getfileID=3571.\(2014,Jul5.\)](http://www.fpo.go.th/FPO/modules/content/getfileID=3571.(2014,Jul5.))

ให้แก่กันและกันภายใต้กรอบของความตกลงฯ ต้องมีข้อผูกพันในการเปิดตลาดการค้าบริการสาขาต่างๆ รวมทั้งเงื่อนไขและข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดและการให้การประคับคองแข่งขันชาติไว้ในตารางข้อผูกพันของตนและจะต้องผูกพันตามข้อผูกพันนั้น

2.11.1 การเจรจาและการจัดทำตารางข้อผูกพันเฉพาะในการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาประกันภัย

การเจรจาจัดทำข้อผูกพันในการเปิดเสรีการค้าบริการรอบแรกได้สรุปผลเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2536 และมีการลงนามเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2537 ในการประชุมรัฐมนตรีประเทศที่เข้าร่วมการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยที่เมืองมาราเกช ประเทศโมร็อกโค เพื่อให้การยอมรับผลการเจรจาการค้าหลายฝ่ายซึ่งรวมถึงข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาต่างๆ ที่ประเทศสมาชิกได้ทำไว้ โดยข้อผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการของประเทศสมาชิสดังกล่าวเริ่มมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 เป็นต้นมา เมื่อความตกลงมาราเกชมีผลบังคับ สำหรับสาขาบริการด้านการเงินซึ่งรวมถึงสาขาประกันภัยด้วย ได้เสนอที่จะผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาต่างๆ ซึ่งรวมถึงสาขาประกันภัยด้วย โดยยึดหลักของการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ ข้อผูกพันเปิดเสรีในสาขาประกันภัยไทยได้ผูกพัน 6 รายการ คือ บริการประกันชีวิต บริการประกันวินาศภัย บริการนายหน้าและตัวแทนประกันภัยนายหน้าและตัวแทนประกันภัย บริการให้คำปรึกษาด้านการประกันภัย บริการประเมินภัย และบริการคณิตศาสตร์ประกันภัย

หลังจากการเจรจารอบอุรุกวัยสิ้นสุดลง ได้มีข้อตกลงให้มีการเจรจกันเพิ่มเติมเพื่อเปิดเสรีทางการค้าบริการสาขาบริการด้านการเงิน เนื่องจากในการเจรจารอบอุรุกวัยไม่สามารถตกลงกันได้ สาเหตุที่ทำให้การเจรจาไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการเสนอเปิดเสรีของหลายประเทศยังคงมีข้อกีดกันการเข้าสู่ตลาดในธุรกิจการเงินที่สำคัญ และยังมีลักษณะเลือกปฏิบัติต่อผู้ให้บริการต่างชาติ ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่พอใจและกำหนดเงื่อนไขการเปิดตลาดการเงินโดยจะขอยกเว้นจากหลัก MFN และจะเปิดตลาดการเงินให้แก่ประเทศที่เปิดตลาดให้แก่ตนเองเท่านั้น (reciprocity)⁴⁶ จึงทำให้การเจรจาหยุดชะงักลง เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความล้มเหลวของการเจรจาที่ประชุมระดับรัฐมนตรีจึงได้มีมติว่าด้วยการบริการด้านการเงินให้มีการเจรจาต่อหลังจากการลงนามรับรองผลการเจรจารอบอุรุกวัยในปี 2538 แต่ในการเจรจาครั้งนี้ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมเจรจาก็ยังไม่พอใจผลการเจรจาและเพื่อมิให้การเจรจาล้มเหลวประเทศสมาชิกจำนวน 29 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วยได้ร่วมลงนามในความตกลงชั่วคราวว่าด้วยการค้าบริการสาขาการเงิน (Interim Agreement on Trade in Financial Services) ซึ่งผลการเจรจาสาขาบริการด้านการเงินในความตกลง

⁴⁶ประนอมศรี โสมขันเงิน. *การเจรจาเปิดเสรีด้านการเงินใน WTO*. ผลการเจรจาปี 2540 (สวัสดิการกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์). หน้า 16-17.

ชั่วคราวเป็นการขยายผลจากการเจรจาอบอุรุกวัย และมีผลใช้บังคับชั่วคราว คือ ระหว่างวันที่ 1 กันยายน 2539–31 ธันวาคม 2540 และให้มีการเจรจาใหม่ในปี 2540

การเจรจาใหม่ในปี 2540 ในเรื่องการบริการด้านการเงินได้จัดขึ้นเมื่อเดือนเมษายน 2540 เพื่อผลักดันให้ผลความตกลงเป็นการถาวร ในการเจรจาครั้งนี้ ได้มีการยื่นข้อเสนอผูกพันเปิดเสรีสาขาให้แกกันและกัน โดยได้ปรับปรุงเพิ่มเติมจากข้อผูกพันที่มีอยู่เดิมของประเทศสมาชิกภายใต้ Interim Agreement โดยประเทศสมาชิก 70 ประเทศได้ร่วมทำความตกลง Protocol on Financial Services⁴⁷ สำหรับประเทศไทยก็ได้ยื่นข้อเสนอผูกพันการเปิดเสรีสาขาการเงินในรอบนี้ด้วยเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2540⁴⁸ โดยข้อผูกพันที่ปรับปรุงใหม่ได้ผนวกเป็นส่วนหนึ่งของพิธีสารแบบที่สองต่อท้ายความตกลงฯ และในวันที่ 29 มกราคม 2542 เอกอัครราชทูตถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลกซึ่งเป็นผู้รับมอบอำนาจได้ลงนามในพิธีสาร ฉบับที่ 5 ผนวกท้ายความตกลงฯ โดยตารางข้อผูกพันผนวกด้วยซึ่งจะใช้แทนตารางข้อผูกพันที่ประเทศต่างๆ เคยเสนอไว้ และวันที่ 27 เมษายน 2543 ประเทศสมาชิกได้ยอมรับพิธีสารฉบับที่ 5 ต่อท้ายความตกลงฯ รวมทั้งสิ้น 61 ประเทศ

นับตั้งแต่ความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลกมีผลใช้บังคับในปี 2538 ประเทศสมาชิกจะต้องร่วมเจรจาจัดทำข้อผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของความตกลงฯ ที่กำหนดให้มีการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการภายใน 5 ปี คณะมนตรีด้านการค้าบริการ (Council for Trade in Services: CTS) ได้ประกาศให้มีการเจรจาการค้าบริการรอบใหม่เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2543 และกำหนดให้สิ้นสุดภายในวันที่ 1 มกราคม 2548⁴⁹

2.11.2 วิธีการในการเจรจาเกี่ยวกับตารางข้อผูกพันเฉพาะ

การจัดทำตารางข้อผูกพันเฉพาะ เป็นการยื่นเสนอข้อผูกพันเพื่อเปิดเสรีการค้าบริการของประเทศสมาชิก เพื่อเป็นการเสนอเปิดตลาดบริการของตนให้กับประเทศสมาชิกอื่นได้เข้าไปแข่งขันให้บริการ โดยที่ประเทศสมาชิคนั้นผูกพันว่าจะไม่ออกมาตรการใดๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดและการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันกับคนในชาติของตนมากกว่าที่ได้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน

การเปิดเสรีการค้าบริการในความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการเป็นการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ ดังนั้น ตารางข้อผูกพันเฉพาะที่เสนอในการเจรจาอบอุรุกวัยจึงถือเป็นข้อผูกพันเบื้องต้นเท่านั้น โดยจะต้องมีการเจรจาเพื่อจัดทำข้อผูกพันในการเปิดตลาดเสรีการค้าบริการที่มากขึ้นต่อไป ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดในความตกลงฯ มาตรา 19 ที่กำหนดให้มีการเจรจาในเรื่องข้อ

⁴⁷ Andreas F. Lowenfeld, International Economic Law (New York: Oxford, 2002), p. 122.

⁴⁸ เข้าถึงได้จาก <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/service.html>(2014 ,Jul 5.)

⁴⁹ วรากร กิจเจริญ. *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่44*. หน้า34-36.

ผูกพันเฉพาะก็เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของความตกลงฯ ในการเปิดเสรีแบบ ก้าวหน้าเป็นลำดับ โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกจะต้องเข้าร่วมเจรจาอย่างต่อเนื่องในรอบต่อๆ ไป โดยจะต้องเริ่มต้นไม่ช้ากว่า 5 ปี หลังจากวันที่ความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลกมีผลใช้บังคับ และจะต้องมีการเจรจาเป็นระยะๆ หลังจากนั้น วัตถุประสงค์ของการจัดให้มีการเจรจาก็เพื่อที่จะให้มีการลดหรือขจัดมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการและให้มีการเข้าสู่ตลาดการค้าบริการได้มากขึ้น

การเจรจาเกี่ยวกับข้อผูกพันเฉพาะสาขาประกันภัยในแต่ละรอบความตกลงฯ กำหนดให้ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมการเจรจาในสาขาการค้าบริการต่างๆ จะต้องกำหนดทาง และวิธีพิจารณาการเจรจาเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามความตกลงฯ โดยดำเนินการประเมินการค้าบริการตามเงื่อนไข โดยความและในแต่ละสาขาตามหลักการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าตามลำดับและให้กำหนดแบบแผนเพื่อการปฏิบัติต่อการเปิดเสรีที่ประเทศสมาชิกสามารถกระทำขึ้นได้ด้วยตัวเอง (Autonomous Liberalization) ตั้งแต่การเจรจากราวก่อนๆ ตลอดทั้งเพื่อการปฏิบัติเป็นพิเศษต่อประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด และในกระบวนการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าตามลำดับจะต้องมีความคืบหน้าในการเจรจาแต่ละรอบ อาจทำได้โดยการเจรจาแบบทวิภาคีหรือการเจรจาแบบพหุภาคีก็ได้ เพื่อให้ระดับทั่วไปของข้อผูกพันเฉพาะที่ประเทศสมาชิกยอมรับภายใต้ความตกลงฯ เพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้มีการเจรจาข้อผูกพันเฉพาะจะเริ่มต้นจากรายชื่อผูกพันในปัจจุบัน

ในการเจรจาการค้าบริการรอบใหม่ที่จัดขึ้นในปี 2543 (ค.ศ.2000) ได้มีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการเจรจา (Guidelines and Procedures for the Negotiating on Trade in Services) เพื่อเป็นแนวทางในการเปิดตลาดการค้าบริการซึ่งรวมถึงการค้าบริการสาขาประกันภัย โดยมีสาระสำคัญ ได้แก่ การเจรจาจะเป็นไปตามหลักของการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ โดยลดหรือยกเลิกมาตรการที่มีผลกระทบต่อตลาดการค้าบริการเพื่อให้มีการเปิดเสรีที่เพิ่มขึ้น แต่ยังคงคำนึงถึงการออกกฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกทั้งที่เป็นการออกกฎหมายใหม่หรือการแก้ไขปรับปรุงกฎเดิม การเจรจาจะเพิ่มการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในการค้าบริการมากขึ้นและให้การปฏิบัติเป็นพิเศษแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุดการเจรจาจะใช้การเจรจาทั้งแบบสองฝ่ายและหลายฝ่าย โดยแบ่งการเจรจาออกเป็นสามช่วงการเจรจาช่วงแรกและช่วงที่สองเป็นการเจรจาแบบหลายฝ่าย การเจรจาช่วงที่สามเป็นการเจรจาแบบสองฝ่าย⁵⁰ โดยวิธีการเจรจาหลัก คือ การทำข้อเรียกร้องและข้อเสนอ (Request/offer)

ข้อเรียกร้องของไทยต่อต่างประเทศที่ได้ยื่นไว้เมื่อเดือนมกราคม 2546 ส่วนใหญ่จะเน้นรูปแบบที่ 4 (Movement of natural persons) คือ ขอให้ประเทศสมาชิกอื่นขยายการเข้าสู่ตลาดของผู้

⁵⁰แบ่งการเจรจาออกเป็น 3 ช่วง ช่วงแรกได้มีการจัดทำแนวทางและวิธีการในการเจรจาสำหรับการค้าบริการ และเป็นการเจรจาเกี่ยวกับกฎกติกาใหม่ๆ ที่จะนำมาใช้กับการค้าบริการ ช่วงที่สองเป็นการพิจารณาข้อเรียก และข้อเสนอให้แก่กัน

ให้บริการที่เป็นบุคคลธรรมดาในกิจกรรมต่างๆ ที่ไทยมีศักยภาพ สำหรับสาขาประกันภัยเป็นสาขาธุรกิจที่ไทยยังไม่มีศักยภาพพอที่จะขยายตลาดในต่างประเทศจึงไม่ได้มีข้อเรียกร้องต่อต่างประเทศในเรื่องนี้ ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วได้มีการเสนอเปิดเสรีสาขาบริการที่ประเทศกำลังพัฒนายังไม่สามารถแข่งขันได้ เช่น สาขาการเงิน การประกันภัย โทรคมนาคม สิ่งแวดล้อม เป็นต้น⁵¹

2.12 ลักษณะของตารางข้อผูกพันที่มีต่อการค้าบริการสาขาประกันภัย

ความตกลงฯ ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจัดทำตารางข้อผูกพัน (Schedule of specific Commitments) เพื่อเสนอผูกพันในการเปิดตลาดบริการสาขาต่างๆ ให้แก่บริการหรือผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นที่จะเข้าสู่ตลาดการค้าบริการในประเทศตนตามมาตรา 16 และเสนอผูกพันที่จะปฏิบัติต่อบริการหรือผู้ให้บริการที่เป็นคนชาติของตนตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติตามมาตรา 17 ในการยื่นข้อเสนผูกพันของประเทศสมาชิกต่างๆ เป็นการเสนอเพื่อเปิดตลาดบริการของตนกับประเทศสมาชิกอื่นในการเข้าไปแข่งขันให้บริการ โดยความตกลงฯ ยอมให้ประเทศสมาชิกกำหนดเงื่อนไขและข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในตารางข้อผูกพันของตนได้และประเทศสมาชิกนั้นต้องผูกพันว่าจะไม่ออกกฎระเบียบใดๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด และการที่จะได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกับคนชาติของตนมากกว่าที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะ

การกำหนดเงื่อนไขและข้อจำกัดในตารางข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการอาจแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

(1) Horizontal Commitments คือ ตารางข้อผูกพันที่ระบุข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดและการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติที่ใช้กับบริการทุกสาขา โดยระบุข้อจำกัดในแต่ละรูปแบบของการให้บริการ (Mode of Supply) เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในกรณีที่จะต้องระบุเงื่อนไขในการเปิดเสรีสำหรับบริการสาขาต่างๆ หลายสาขาที่เหมือนกัน

(2) Sector-specific Commitments คือ ตารางข้อผูกพันที่ระบุข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด และการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติที่ใช้กับบริการเป็นรายเฉพาะสาขาโดยระบุข้อจำกัดในแต่ละรูปแบบของการให้บริการ (Mode of Supply)

รูปแบบของข้อผูกพันในการเปิดตลาดใช้รูปแบบ Positive-list approach คือ การเปิดตลาดเฉพาะสาขาหรือกิจกรรมที่ต้องเปิดพร้อมกับกำหนดเงื่อนไขในการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติ

⁵¹ วรากร กิจเจริญ. *อ้างแล้วซึ่งบรรณที่ 44*. หน้า 36-41.

เยี่ยงคนชาติ และเมื่อผูกพันไว้แล้วประเทศสมาชิกจะต้องไม่ออกหรือใช้มาตรการใดนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันของตน

ลักษณะข้อผูกพันที่กำหนดในตารางข้อผูกพันเฉพาะสาขาบริการ จะมีลักษณะคือ

-ข้อผูกพันอย่างเต็มที่ (Full Commitment) หมายถึงการเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติของสาขาบริการที่เกี่ยวข้องจะปราศจากข้อจำกัดหรือการใช้เงื่อนไขใดๆ ซึ่งในตารางจะใช้คำว่า “none” (ไม่มีข้อจำกัด)

-ข้อผูกพันบางส่วน (Partial Commitment) หมายถึง การเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติของสาขาบริการที่เกี่ยวข้องจะมีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขกำหนดไว้ ซึ่งถือเสมือนเป็นข้อยกเว้นของการเปิดเสรีการค้าบริการ⁵² ในกรณีที่ยังไม่ได้ระบุ ข้อผูกพันอย่างเต็มที่และข้อผูกพันบางส่วนไว้ หมายความว่าข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติอาจถูกกำหนดขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งตารางข้อผูกพันจะใช้คำว่า “Unbound” (ยังไม่ได้กำหนด) แสดงว่าไม่ผูกพันการเข้าสู่ตลาดตารางข้อผูกพันเฉพาะสาขาประกันภัยของไทยมีเงื่อนไขและข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ไทยได้เสนอเปิดเสรีการค้าบริการสาขาประกันภัย โดยกำหนดเงื่อนไขของมาตรการทางกฎหมายบริการสาขาประกันภัยที่มีผลใช้บังคับอยู่แล้วในปัจจุบัน โดยไทยผูกพันว่าจะใช้กฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาขาประกันภัยโดยไม่กำหนดกฎเกณฑ์เงื่อนไขเพิ่มเติมหรือออกกฎหมายใหม่ที่มีลักษณะเป็นข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติต่อบริการของต่างชาติเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามตารางข้อผูกพันเฉพาะของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ

ตารางข้อผูกพันเฉพาะเป็นบทบัญญัติให้ประเทศสมาชิกต้องเจรจาจัดทำข้อผูกพันเรื่องเข้าสู่ตลาด การให้บริการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่กันและกัน รวมทั้งข้อผูกพันเพิ่มเติมถ้ามี โดยยึดหลักการของการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ เพื่อให้ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศได้มีการเจรจาเปิดตลาดเฉพาะสาขาบริการที่เห็นว่าสามารถเปิดได้ เพื่อให้มีความยืดหยุ่นแก่ประเทศสมาชิก เพราะประเทศสมาชิกบางประเทศอาจต้องใช้เวลาในการปรับปรุงกฎหมายภายในของตนตลอดจนคำนึงถึง โครงสร้างทางเศรษฐกิจในแต่ละสาขาบริการของประเทศนั้น อาจถือได้ว่า มาตรา 20 เป็นข้อยกเว้นในการเปิดเสรีการค้าบริการของความตกลงฯ ไปในตัว⁵³ เนื่องจากเมื่อเปิดตลาดการค้าบริการสาขาใดไว้เท่าใดก็จะเป็นไปตามนั้นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ก็ต้องมีการเจรจาเพื่อเปิดตลาดตามหลักการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าโดยลำดับ

⁵² กมลทินทร์ พินิจภูวดล.(2542). *การเปิดเสรีการค้าบริการสาธารณสุขภายใต้ WTO: ข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมายและข้อผูกพันของประเทศไทย*. วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 63.

⁵³ สุรเกียรติ์ เสถียรไทย และทัชชณีย์ ฤกษ์สุต. *อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 39*. หน้า 87.

(1) ข้อผูกพันในการเข้าสู่ตลาด

ข้อผูกพันในการเข้าสู่ตลาดเป็นการกำหนดพันธกรณีที่อนุญาตให้บริการหรือผู้ให้บริการต่างชาติทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลสามารถเข้าสู่ตลาดการค้าบริการของประเทศ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการเข้าสู่ตลาดได้กำหนดไว้ในมาตรา 16 โดยวิธีการเข้าสู่ตลาดจะอยู่ในรูปแบบของการให้บริการ (Mode of Supply) ตามมาตรา 1 ซึ่งสาขาบริการใดจะมีรูปแบบของการให้บริการเป็นแบบใดก็สามารถระบุไว้ในตารางข้อผูกพันโดยสามารถกำหนดเงื่อนไข (conditions) และข้อจำกัด (Limitations) ต่างๆ เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดไว้ได้ และประเทศสมาชิกต้องให้การปฏิบัติต่อบริการหรือผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นไม่น้อยไปกว่าที่ได้กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพันของตน อย่างไรก็ตาม การเข้าสู่ตลาดเป็นประเด็นที่สำคัญซึ่งต้องอาศัยการเจรจาต่อรองกันระหว่างประเทศสมาชิก ดังนั้น จึงต้องมีการวางข้อห้ามมิให้มีการแสดงข้อจำกัดบางอย่างที่ไม่เอื้ออำนวยและเป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาด โดยกำหนดไม่ให้ประเทศสมาชิกออกข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการเข้าสู่ตลาดในลักษณะดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะได้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะของตนคือ

1. การวางข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนผู้ให้บริการ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด เช่นการจำกัดจำนวนโควตาการผูกขาด หรือการให้สิทธิแก่ผู้ให้บริการแต่เพียงผู้เดียว หรือมีการวางข้อจำกัดเพื่อความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

2. การจำกัดมูลค่ารวมของกิจการบริการ หรือสินทรัพย์ในรูปของการกำหนดโควตา หรือข้อกำหนดแห่งกฎเกณฑ์ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

3. การวางข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนรวมของการค้าบริการหรือปริมาณทั้งหมดของการบริการในรูปของการกำหนดจำนวนโควตา หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ แต่ไม่รวมมาตรการของประเทศสมาชิกซึ่งจำกัดปัจจัยที่ใช้สำหรับการให้บริการ

4. การจำกัดจำนวนผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาที่อาจถูกว่าจ้างในสาขาบริการใดหรือผู้ให้บริการอาจว่าจ้างมา และเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการประกอบการค้าบริการสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะในรูปของจำนวนโควตา หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

5. มาตรการใดซึ่งเป็นการจำกัดหรือกำหนดประเภทขององค์กรทางกฎหมาย (Legal Entity) หรือการร่วมลงทุน ซึ่งผู้ให้บริการให้บริการผ่านองค์กรทางกฎหมายดังกล่าว

6. การวางข้อจำกัดการเข้าร่วมทุนจากต่างประเทศในรูปของการกำหนดสัดส่วนอย่างสูงสุดของการถือหุ้นต่างชาติ หรือจำกัดมูลค่ารวมของการลงทุนจากต่างชาติแต่ละรายโดยรวม

ซึ่งมาตรการเหล่านี้เป็นมาตรการที่มีลักษณะเป็นการจำกัดการเข้าสู่ตลาดในความตกลงฯ จึงไม่อนุญาตให้ประเทศสมาชิกรนำมาใช้ เว้นแต่จะได้มีการตกลงกับประเทศคู่เจรจาและได้ระบุไว้

ในตารางข้อผูกพันเฉพาะของประเทศสมาชิกนั้น ถ้าหากไม่ได้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะว่ามีข้อจำกัดดังกล่าว ประเทศสมาชิกจะต้องยกเลิกมาตรการนั้นๆ

การเข้าสู่ตลาดการค้าบริการสาขาประกันภัยของไทยตามที่ได้ผูกพันไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะสาขาประกันภัยโดยแบ่งรูปแบบของการให้บริการ (Mode of Supply) 4 แบบคือ

1) Cross-border supply หมายถึง การค้าบริการข้ามพรมแดน โดยผู้ให้บริการและผู้รับบริการต่างอยู่คนละประเทศ การผูกพันในการเข้าสู่ตลาดในรูปแบบนี้จะเป็นการยินยอมให้คนชาติของตนซื้อบริการของผู้ให้บริการที่อยู่ในอีกประเทศหนึ่งได้โดยการที่ผู้ให้บริการส่งบริการข้ามพรมแดนมายังผู้บริโภคในประเทศของตน เช่น การที่บริษัทประกันภัยในประเทศอื่นสามารถขายบริการหรือออกกรมธรรม์ให้ผู้เอาประกันภัยในประเทศไทยได้โดยไม่จำเป็นต้องมีสำนักงานในประเทศไทย อาจทำการซื้อขายบริการได้โดยผ่านสื่อ เช่น การซื้อกรมธรรม์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต

การเข้าสู่ตลาดการค้าบริการการค้าบริการข้ามพรมแดนที่ไทยผูกพันไว้ คือ ในการเข้าสู่ตลาดการประกันชีวิต บริการที่ปรึกษาด้านประกันภัย ผู้ประเมินภัยและนักคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยไม่มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขใดๆ ในการบริการข้ามพรมแดน ส่วนการประกันวินาศภัยได้ผูกพันเฉพาะการประกันภัยวินาศภัยที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางเรือและทางอากาศระหว่างประเทศและการประกันภัยต่อทุกประเภทเท่านั้น สำหรับบริการนายหน้าและตัวแทนประกันภัยไทยไม่ผูกพัน

2) Consumption abroad หมายถึง การให้บริการในรูปแบบที่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลจากประเทศหนึ่งเข้าไปใช้บริการในอีกประเทศหนึ่ง การเข้าสู่ตลาดในรูปแบบนี้คือ การที่ประเทศสมาชิกผูกพันว่าจะยอมให้คนชาติของตนสามารถเข้าไปซื้อหรือใช้บริการในประเทศสมาชิกอื่นที่ขายบริการได้ เช่น ประชาชนหรือนิติบุคคลในประเทศไทย ผู้ใช้บริการสามารถเข้าไปติดต่อซื้อบริการประกันภัยจากบริษัทประกันภัยในประเทศอื่นได้

การเข้าสู่ตลาดในรูปแบบ Consumption abroad ในสาขาประกันภัยของประเทศไทย ไม่มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขใดๆ สำหรับการบริการประกันชีวิต บริการประกันวินาศภัยและบริการเสริมของการประกันภัย คือ บริการนายหน้าและตัวแทนประกันภัย ที่ปรึกษาด้านประกันภัย ผู้ประเมินภัยและนักคณิตศาสตร์ประกันภัย ผู้บริโภคสามารถซื้อบริการในการค้าสาขาประกันภัยในประเทศอื่นได้

3) Commercial presence หมายถึง กรณีที่ผู้ประกอบการจากประเทศหนึ่งเข้ามาจัดตั้งหน่วยธุรกิจประกอบการในอีกประเทศหนึ่ง ข้อผูกพันการเข้าสู่ตลาดในรูปแบบนี้เป็นการผูกพันว่าจะยอมให้บริการหรือผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นเข้ามาจัดตั้งหน่วยธุรกิจในประเทศตนได้ อาจจะเป็นรูปแบบของห้างหุ้นส่วน บริษัทสาขาหรือสำนักงานตัวแทนที่ต่างชาติเป็นเจ้าของหรือ

ยอมให้ต่างชาติเข้ามาร่วมทุนกับคนไทยในประเทศตน เช่น บริษัทต่างประเทศเข้ามาประกอบธุรกิจ ประกันภัยในประเทศไทย การจัดตั้งสาขา ตัวแทนและบริษัท เป็นต้น

ข้อผูกพันการเข้าสู่ตลาดของไทยในธุรกิจประกันชีวิต และธุรกิจประกันวินาศภัย ได้ผูกพันในการเข้ามาจัดตั้งบริษัทในประเทศไทยโดยมีเงื่อนไขและข้อจำกัดเรื่องสัดส่วนการถือหุ้น และสัดส่วนของจำนวนกรรมการ คือ ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 25% ของทุนจดทะเบียน และการประกอบธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัยรายใหม่ต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

สำหรับบริการเสริมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย คือ บริการนายหน้าและตัวแทนประกันภัย เปิดให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 25% ส่วนบริการให้คำปรึกษาด้านประกันภัย บริการประเมินภัย และบริการคณิตศาสตร์ประกันภัย เปิดให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 49%

4) Presence of natural persons หมายถึง กรณีที่บุคคลธรรมดาจากประเทศหนึ่งเข้าไปให้บริการในอีกประเทศหนึ่ง เป็นการที่ประเทศสมาชิกยอมให้บุคคลธรรมดาที่เป็นคนต่างชาติของประเทศสมาชิกอื่นเข้ามาประกอบอาชีพหรือวิชาชีพในสาขาบริการด้านต่างๆ ในประเทศตนได้เป็นการชั่วคราว ซึ่งเป็นเรื่องของตัวบุคคลผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการบริการที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการในประเทศสมาชิกอื่น เช่น ธุรกิจประกันภัยที่ได้รับอนุญาตให้ผู้เชี่ยวชาญด้านประกันภัยจากต่างประเทศเข้ามาประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย

ข้อผูกพันสำหรับการค้าบริการสาขาประกันภัยของไทยทุกรายการได้ผูกพันให้คนไทยต่างชาติเข้าให้บริการในประเทศไทยได้โดยมีเงื่อนไขและข้อจำกัดเฉพาะผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญและผู้ช่วยทางด้านเทคนิค โดยได้รับอนุมัติจากนายทะเบียน โดยให้สิทธิในการเดินทางเข้าประเทศแก่ผู้ประสงค์จะเข้าดำเนินธุรกิจเป็นระยะเวลา 90 วัน และให้สิทธิในการเดินทางเข้ามาในประเทศเป็นการชั่วคราวแก่แรงงานระดับผู้เชี่ยวชาญเป็นระยะเวลา 3 ปี แต่สำหรับบริการนายหน้าและตัวแทนประกันภัยไทยไม่อนุญาตให้ต่างชาติเป็น

ทั้งนี้ ตารางข้อผูกพันเฉพาะในการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาประกันภัยของไทยกระทำโดยยึดหลักกฎหมายที่ใช้ควบคุมการประกอบธุรกิจและการประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัยที่มีอยู่ในขณะที่ได้มีการกำหนดข้อผูกพันนั้นไว้ให้อำนาจไว้ (standstill commitments) การกำหนดข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดจึงระบุภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายที่บัญญัติขณะนั้น

ข้อผูกพันในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ

การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) คือ การที่ประเทศสมาชิกจะต้องให้การปฏิบัติต่อบริการหรือผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรการที่พึงปฏิบัติ

ต่อการค้าบริการที่เป็นคุณไม่น้อยไปกว่าที่ประเทศสมาชิกนั้นได้ให้การปฏิบัติแก่บริการหรือผู้ให้บริการที่คล้ายคลึงกันของประเทศตน ในมาตรา 17 ของความตกลงฯ ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องเจรจาเกี่ยวกับการให้หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ โดยให้กำหนดเจตนารมณ์ของตนไว้ในตารางข้อผูกพัน ประเทศสมาชิกหนึ่งอาจเสนอให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติต่อประเทศสมาชิกอื่นอย่างเต็มที่ก็ได้ คือ จะปฏิบัติต่อบริการสาขาต่างๆ หรือผู้ให้บริการซึ่งเป็นคนชาติของประเทศสมาชิกอื่น โดยเท่าเทียมกันกับที่ปฏิบัติต่อบริการหรือผู้ให้บริการซึ่งเป็นคนชาติของตนทุกประการ แต่หากไม่สามารถให้การปฏิบัติที่เท่าเทียมกับการปฏิบัติต่อบริการหรือผู้ให้บริการซึ่งเป็นคนชาติของตนก็ต้องระบุเงื่อนไขและข้อจำกัดนั้นไว้ในตารางข้อผูกพัน จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเป็นเรื่องของพันธกรณีเฉพาะที่ต้องเจรจาเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าวทั้งนี้ เนื่องจากความจำเป็นของแต่ละประเทศที่ยังไม่สามารถให้ปฏิบัติเยี่ยงคนชาติได้เต็มที่ในทันที โดยอาจระบุข้อจำกัดหรือเงื่อนไขนั้นๆ ไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะนั้น ประเทศสมาชิกผู้ยื่นตารางข้อผูกพันเฉพาะจึงอาจให้การการปฏิบัติที่แตกต่างกันระหว่างบริการหรือผู้ให้บริการที่เป็นคนชาติของตนกับบริการหรือผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นๆ ได้ เช่น เรื่องมาตรการภาษีเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีของคนต่างชาติ ก็อาจกำหนดอัตราและหลักเกณฑ์ที่แตกต่างจากคนชาติได้ ซึ่งหากไม่กำหนดไว้โดยเฉพาะแล้ว ประเทศสมาชิกก็จะเลือกปฏิบัติที่แตกต่างจากการให้บริการของคนชาติตนไม่ได้ โดยหลักแล้ว หากไม่มีการกำหนดเงื่อนไขและข้อจำกัดการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติไว้ ประเทศสมาชิกจะต้องให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ คือ ให้การปฏิบัติเสมือนด้วยคนชาติหรือรูปแบบอื่นใดจากที่ได้ให้กับคนชาติก็ได้แต่จะต้องไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการแข่งขันในสาขาบริการหรือผู้ให้บริการน้อยกว่าที่ให้กับคนชาติที่ประกอบกิจการในสาขาบริการที่เหมือนกันหรือเป็นผู้ให้บริการในสาขาบริการเดียวกัน

การให้หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในบริการสาขาประกันภัยตามที่ได้กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะสาขาประกันภัยมีดังนี้

1) การให้บริการในรูปแบบ Cross-border Supply ประเทศไทยระบุว่า ไม่ผูกพัน (Unbound) บริการการประกันวินาศภัยและบริการนายหน้าและตัวแทนประกันภัย คือ ไม่ผูกพันว่าต้องให้การปฏิบัติต่อบริการหรือผู้ให้บริการของประเทศอื่นๆ เหมือนกับที่ให้การปฏิบัติต่อบริการหรือผู้ให้บริการที่เป็นคนไทย

2) การให้บริการในรูปแบบ Consumption abroad มีข้อจำกัดในการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในบริการประกันชีวิตโดยมีเงื่อนไขว่า ผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตกับบริษัทประกันชีวิตไทยสามารถนำเบี้ยประกันชีวิตไปหักลดหย่อนภาษีหักลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ (tax deductible) ได้จำนวนหนึ่ง (ปัจจุบันไว้ไม่เกิน 50,000 บาท) การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวเป็นไปตาม

ประมวลกฎหมายรัชฎากรที่ให้ผู้คนที่ไม่มีเงินได้ทำประกันชีวิตกับบริษัทประกันชีวิตที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยเท่านั้นสามารถนำเบี้ยประกันภัยนั้นมาหักลดหย่อนภาษีได้และประเทศไทยไม่ผูกพันในการให้การประติบัติเยี่ยงคนชาติสำหรับบริการนายหน้าและตัวแทนประกันภัย ส่วนบริการประกันวินาศภัย บริการที่ปรึกษาด้านการประกันภัย ผู้ประเมินภัย และนักคณิตศาสตร์ประกันภัย ไม่มีข้อจำกัดการให้บริการดังกล่าว

3) รูปแบบ Commercial Presence สำหรับบริการประกันชีวิตและบริการประกันวินาศภัย ไทยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องการประติบัติเยี่ยงคนชาติ

ประเทศไทยผูกพันว่าจะให้การปฏิบัติต่อบริษัทที่เข้ามาขายบริการในประเทศไทย เช่นเดียวกับที่ให้การปฏิบัติต่อบริการและบริษัทที่ขายบริการของไทย ต่อเมื่อบริษัทที่ประกอบธุรกิจดังกล่าวมีต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 25 สำหรับธุรกิจตัวแทนนายหน้าประกันภัย และร้อยละ 49 สำหรับบริการที่ปรึกษาด้านการประกันภัย และนักคณิตศาสตร์ประกันภัย

4) รูปแบบ Presence of Natural Persons ไม่มีข้อจำกัดเรื่องการประติบัติเยี่ยงคนชาติสำหรับการค้าบริการสาขาประกันภัยที่บุคคลธรรมดาเข้ามาให้บริการในประเทศไทย

ข้อผูกพันเพิ่มเติม

ในความตกลงมาตรา 18 ได้กำหนดเกี่ยวกับการเจรจาข้อผูกพันที่เพิ่มเติมจากที่ได้เจรจา กำหนดตารางข้อผูกพันเฉพาะโดยประเทศสมาชิกสามารถเจรจาข้อผูกพันเกี่ยวกับมาตรการที่มีผลต่อการค้าบริการซึ่งไม่กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพันในเรื่องการเข้าสู่ตลาดและการประติบัติเยี่ยงคนชาติ รวมทั้งข้อผูกพันที่เกี่ยวกับคุณสมบัติมาตรฐานหรือเรื่องการออกใบอนุญาต โดยข้อผูกพันเพิ่มเติมนั้นให้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันของประเทศสมาชิก

สำหรับสาขาประกันภัย ประเทศไทยยังไม่ได้มีข้อผูกพันเพิ่มเติม ข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการเกือบทุกสาขาเกือบทุกประเทศผูกพันเปิดเสรีเฉพาะเรื่องการเข้าสู่ตลาด และการประติบัติเยี่ยงคนชาติเท่านั้น⁵⁴

⁵⁴ นันทวัฒน์ โกรธเสม.(2547). การเปิดเสรีการค้าตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการศึกษาปัญหา และผลกระทบต่อการค้าบริการ .นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า158-64.